

လိပ်ပွယ်မန်တို

အုပ်ပထမ

၁၉၈၅

၂၅၂၉

၁၃၄၇

ဇော်ခိုင်ကာလိမ်ပတ်ယေန်သွင်မန်
ကွန်ကမ်နီ

သက္ကမအကြိမ်

ဝပွဒါန

လိက်ပွယ်မန်တို့

(အုပ်ပထမ)

ဗော်ဒင်ကာလိက်ပတ်ယေန့်သျှောင်မန်
ကွန်ကအ်ပိန်

၁၃၄၇-သွံ၊ ၁၉၅၈-သွံ၊ တက်တြးပွဲတ်လပ်ရောင်။

မွန်ဖတ်စာသစ် ပထမအုပ်
ကျောပိန်ရွာ၊ မွန်စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီမှ ထုတ်ဝေသည်။

မွန်ဖတ်စာသစ်ပထမအုပ် (မွန်ဘာသာ)
ဘာသာရေးဆိုင်ရာစာပေနှင့်ပြုချက်အမှတ် (၅၂၄)
ကင်းလွတ်ခွင့်အမှတ် (၁၃၂)
မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက် (၃၉၃)

ထုတ်ဝေသူ

ဦးပညာဒီပ

မဟာဝိဟာရ ပရိယတ္တိစာသင်တိုက်
ကျောပိန်းရွာ၊ ကော့ကရိတ်မြို့နယ်။

ပုံနှိပ်သူ

ဦးအေး (မြ-၀၁၆၉)

ပြည်ကြီးမဏ္ဍိုင် ပိဋကတ်စာပုံနှိပ်တိုက်
အမှတ် ၅၂ / ၂၅-လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

မျက်နှာဖုံး

ဦးထွန်းမောင် (၀၃၃၆၉)

နေရောင်ခြည်ရောင်စုံပုံနှိပ်တိုက်

မြင်သာ(၁၅)ရပ်ကွက်၊

(၅)လမ်း၊ အမှတ် ၈/၂၅၁၊

တောင်ဥက္ကလာပ ရန်ကုန်မြို့။

အုပ်ရေး (၃၀၀၀)

အကြိမ် သတ္တမအကြိမ်

ရိုက်ပြီးသည့်နေ့ (၃၀-၁၁-၈၅)

(ဓမ္မဒါန)

နိဒါန်း

လိက်ဗျာဟရမန် အုပ်ပထမတွဲ သွက်အွာထွေးလိက်မန်တံ တွဲသွ ညွဲတဲမာန် ကို သွက်ကွေးဘာတံ တွဲရံင် တွဲဗိုလုတ်ကောတ်မာန်ကို ရန်တွဲသတ်တွဲတဲ စီဇန်လပ် ရ၊ သွက်အွာထွေးလိက်မန်တံဟိုမှူး နဲဗ္ဗောန် ဗွဲခမောန် ချူထွေးလပ်နွံရ၊ ရံင်လုတ် ဗိုတ်ချိုတ်ချိုတ်ပျိုတ်ပျိုတ်တဲ အတိုင်နဲတွဲ ဗ္ဗောန်ထွေးကိုမှူး ကွေးဘာတံ တွဲသဇိုင် ပွဲလိက်မန်ခိုင်ခိုင်ရောင်။

လိက်ဗျာဟရမန် အုပ်ပထမတွဲ ညိုင်တွဲဂတတ်ခေတ် ကွေးဘာတံညိုင်တွဲ လေပ်ပြဟ် ဖန်ဗဒ်လပ်ရောင်၊ ဆဂး ခန်ဗ္ဗောန် ခန်လုတ် ဒုဲလှိုလှိုတံဂ် တွဲကွဲ ပေင်ပေင် တုပညာတံ ဒုင်တဲ သျိုက်စိုတ် ဒးဂွပ်ရောင်မှူးဂ် ဟွံဂံင်ဟိုလးလးရ၊ ဒုဲယောင်ယာ ညိုညိုဖြိုင်သာ နွံတဲရောင်၊ ပွဲဒုဲတံဂ် နက်ကသပ်စိုတ် တုပညာတံ ပလေပ်ကောတ်တဲ ဗ္ဗောန်ထွေးမာန်ရ။

စပ်ကိုလိက်မန်တဲ မိက်တွဲပါထွေးကိုကောန်ကတံညိုရ၊ ပိုမာဇန်တံ ညးဂဗိုင် နုဒေသမ္မဲကိုမ္မဲ ဌာန်နွံပိုက် အာစိုပ်တသိုက် သွက်တွဲစိုပ်ပြဟ် နကိုယာန် မမိက်ကိုမ္မဲ သွးချိုက်ဗက်ရ၊ သွးရဲသတ်တွဲကိုရ လိက်မန်ပို တန်တံဒိုင် ပွဲဘာ လကျာ် လုက် အမာန်မလဲကျိုင်တဲရ၊ လိက်မန် ပို သွက်တွဲဒိုင်ဖျုနင်ကွာန်မန် အခိုင်တွဲ ဒိုအခိုင်ခိုတ်ရ၊ ပွဲသဇိုင်ဇောဝ်ဥပဒေဂ်လေပ် ချူလပ်နွံရ၊ အခိုင်အခါ လျှဟ်တွဲ ဓရိုက်ပချို ကော်မျှဟ်ကျိုင် ကသေံကွပ်ဒိုင်ကောန်ကတံရဟွံသေင်ဟာ။

ဟိုတ်ဂ်ရ နကိုယာန် မတွဲဂး လိက်အုပ်သွတ် ပိုမျိုက်ဖျု ဒိုင်နင်လိက် မန် ပို နုဘာလကျာ်ရောင်၊ ပွဲအဆက်တုန် လိက်မန်ပိုဂ် ခေတ်ကွာတေံ

လိက်ဗျာဟ်မန်တို့ အုပ်ပထမ

ကောင်ရပ်စပ်စကာကျင် ဣန္ဒြေကိုရောင်၊ ဗိုလ်လက်ထက်ပို လိက်ပတ်ယေန်သွာင်
ပိုဂုံ ဆထေက်ကြိုက် ကိုဗြဟတ် ပို ကဆင်ဝံသျှင်တိုန်ဂုံ ပိုဒးစကာရောင်
ဟိုတ်ဒိုသ်ဂုံရ နကိုဂလာန် မတွံဂး ဇကုဇကု ဇကုထွင်၊ နဲဇကုရောင်တွင်မူး
လိက်ပတ်ယေန်သွာင်မန် ဇကုန္တ သွးဇော်မော်တိုန်အံ့အံ့ရောင်။

ဗညာသင်မန် (အဒ္ဓါဘာ)
ဗော်ဒင်ကာလိက်ပတ်ယေန်သွာင်မန်
ကွာန်ကအ်မိန်။

ဂလာန်အကြံ၊ ဂုဏ်လိက်ပတ်

ပွဲလိုက်ပွဲ အဓိကတိုင်ခီ ယေန်သွာင် ဂကူမွဲမွဲဂကူဂှ် လိက်မဒ်ရ၊ လိက်ဟံမွဲမွဲ မူယေန်သွာင်မွဲ ကဆံင်ဝံသျှင်တိုန်ဂှ် ဒ်ဟံမာန်ရ၊ လိက်မွဲမွဲ ကျင်နူအရေဝ်ပါဠိ (လေခ-လီခ) သဒ္ဒါရောင်၊ ပွမချူခရက် သာ်ဝံ မဝံ အဓိ-ပွါယ်ခဲရ၊ လိက်မဟိုစဂှ် အရေဝ်ဝေါဟာဂကူမွဲမွဲ နကိုအကွရ် သင်္ကေတ ပံင်ဃောံလဝ်တဲ ပွမချူခရက် စွံပွန်လဝ်ဂှ် လိက်မဟိုစရ၊ ဥပမာ (မိုဟ်) ယဝ် ချူမွဲ အကွရ် မကွက် န သရီကွိုမ် ဂစိုတ် ဟ မွဲ(မိုဟ်) ရ်သာ်ဝံ ဂကောံ အကွရ်ဂမိုိုင် ပံင်ဃောံလဝ်တဲ ညးမချူလဝ်ဂှ် ဒ်အကွရ်လိက်ရ။

ပွဲက်ခေတ် သုတေသီတံ ယဝ်ရဟိုမွဲ ညးမလုပ်ပွဲ အပွဲဂကောံစန် မိုဟ်မွဲကိုမွဲ ပွမပံင်ဃောံ ရင်တျင် ပွဲက်စွ ပွမဆက်ဆောံ ဆာပ်ဂုဏ် ရင်ညွံတံဂှ် စွတ်သင်္ကေတ ရမုာင်ဂမိုိုင် ပွမပံင်ဃောံလဝ်တံဂှ် ဝံင်ညာန် နယံဆက်ဆောံရောင် မဒ်ရ။

ဟိုတ်ဒ်သာ်ဂှ်ရ လိက်ဂှ် သွက်ကမ္မောန် ကောင်ကာ မိုဟ်ဂမိုိုင် မဒ် အရပ်အစပ် ပွဲမမြိုဟ်နက်ရောင်ဝံတီကေတ်မာန်ရ၊ သ္ဘာင်အာနဂှ်ပွန် လိက်လွိုင် ပွမကတ်လုတ် ပွမဃောန်တိုန်အာမွဲ နကိုဂုဏ်ဖို မဝံဃောန် မဝံလေပ်လဝ် လိက်တံဂှ် သွက်ယေန်သွာင် ဝံချိပ်ခဲ ပြေပ်ပြော် ဇော်မောဝ်တိုန်အာဂှ် ဒ်အထံက် အပင် ဇော်ကို ဖြဟတ်အိုတ်ရ၊ ဂကူမွဲ ဝံဇော်မောဝ် ဝံပြာကတ် ဒယုတ် ပွဲကပ်ဏံလေဝ် လိက်ဂှ် မဒ်အဓိက တမ်မူလရ။

လိက်ဂှ် သွက်သောတ်ဗွတ် မိုဟ်ဝံမံင်စံင် ဗိုက်လွက် စသုင်အာကျင် ဝံမိုန်ဗတ်ခိုင်ကျိုက် တိုန်အာကို သဇိုင်ဘဝမိုဟ်သျှင်သပ် ဝံပြိုင်လုာ်အာမာန်ကို လိက်ဂှ် ဒ်အထံက်အပင် အိုတ်ရောင်။

ပွမကျောန်ဗဒ် ဖန်ဖက်ကမ္မောန် ကောင်ကာ ယေန်သွာင် သ္ဘုတ်စိုတ် စေတသိက် သ္ဘုတ်စပ်နာံလေဝ် လိက်ဂှ် မဒ်အဓိက အပေါတ်ကြိယာဗာမွဲကိုရ။

လိက်ကို ပွဂကူမွဲမွဲဂကူ အရေဝ်ယေန်သွာင် ကမ္ဘောန်ကောင်ကာ ဝံ့ဗိုန် ဗတ်တန်ကြန်အာမာန်ကို၊ နကိုသ္တိုင်ဂကောံဗော်ပံင်အာတု ဝံ့တန်ကြန်တ လုက ကာလမလံကို၊ နကိုဂကောံမှိုဟ်မွဲကိုမွဲ ပွမဂံဆက်ဆောံ အာညးညံ ဗွဲမကုဗိုတ် ကဗ္ဗောတ်ကို၊ ဗွဲစုတ်တုန် ပံင်သုဟ်ရင်တုင်အာမွဲ ဒိုကိုကိုန်တို့ရးခန်လွာ ဝံ့ထိုင်ဒက်အာမာန်ကို၊ ယေန်သွာင်ဂကူ ဝံ့တန်ကြန် ပြေပ်ပြော်ဇော်မောဝ် တိုန်အာကို ပွအလုံအိုသို မဟိုကုင်တုတ်တံဂံ အဓိကသ္တိုင်ခေံ လိက်မွဲဟောင် မဒ်ရ၊ လိက်ဟံ့မွဲဂံ ဒ်ဟံ့မာန်ရောင်။

ဟိုတ်ဒ်သံဂံရ လိက်ကောန်ဂကူဇကုဂံ ဗ္ဗောန်ဂိုင်ဂိုင် ချါဂိုင်ဂိုင် အရေဝ်ကောန်ဂကူဇကုဂံ ဟိုဂိုင်ဂိုင်မွဲ ခေံဟံ့ရိုင်ရောင်၊ အခေါင်ဝံ့ဗ္ဗောန် ဝံ့ချါဂံ ဝံ့ဟိုဂံ လွပတော်ဒိုင် ကဏော်ညးညွာင်ညီ၊ ဇြဟတ်ဇကု ညဏ်ဇကု ဂကောံဗော်ဇကု ရင်တုင် ဖန်ဖက်အာကွာမွဲ ပညာမန်ဂံ ခေံဟံ့လဇုဏီရ၊ ဟိုတ်ဒ်သံဂံရ မှတ်လ္တီ ပချီစိုတ်ဖျိတ်ဒြပ် ကိုကသပ်အိုတ်ညီ။

ဘဒန္တ ပညာဒီပ
 (သာသနဇေသီရိပဝရဓမ္မာစရိယ)
 သ္တိုင်ဝန်သံဃဗဟိုရ်ကိုန်ချင်
 (မဟာနာယက)
 ဗော်ဒင်ကာ လိက်ပတ်ယေန်သွာင်မန်ကွာန်ကအ်ဗိန်။

အက္ခရာကဆိုင် တန်ပထမ

လှောင်ဗတောန် မာတိကာ ပြိုင်မွဲဂိတု

ဂိတုဂျောန်

၁။ နှုသွိုမန်(၁၂)၊ စိုပ်ခန်ဗတောန်(၃)။

ဂျူဠာင်

၂။ နှုခန်ဗတောန်(၄)၊ စိုပ်ခန်ဗတောန်(၈)။

အံင်ဂိုတ်

၃။ နှုခန်ဗတောန်(၉)၊ စိုပ်ခန်ဗတောန်(၁၁)။

သော်တောန်စါ

၄။ နှုဂကောံဗျဉ်ကွက်မ၊ စိုပ်ခန်ဗတောန်(၁၄)။

အံက်တောစါ

၅။ နှုခန်ဗတောန်(၁၅)၊ စိုပ်ခန်ဗတောန်(၁၈)။

နောပ်ဝေန်စါ

၆။ နှုခန်ဗတောန်(၁၉)၊ စိုပ်ခန်ဗတောန်(၂၂)။

ဒီတြေန်စါ

၇။ ဂစိုတ်(က)၊ ဂစိုတ်(င)၊ ဂစိုတ်(တ)။

ဂျာန်ဇာတုရီ

၈။ ဂစိုတ်(န)၊ ဂစိုတ်(ပ)၊ ဂစိုတ်(မ)၊ ဂစိုတ်(ယ)။

ဖေဖေါ်တုရီ

၉။ ဂစိုတ်(ဝ)၊ ဂစိုတ်(ဟ)၊ ဂစိုတ်(အ)။

မှတ်

၁၀။ ပွမကလောင်ဗတောန် သဘင်သ္မာန်လိက်။

* * *

အကွက်ကဆိုင် တန်ပထမ

လှောင်ဗတောန် မာတိကာ ပြိုင်ပွဲဂိတု။

ဂိတုဂျောန်

၁။ နုသွိုမန်(၁၂)၊ စိုပ်ခန်ဗတောန်(၆)။

ဂျူဇာင်

၂။ နုကကောံဗျဉ်ဒုတိယ၊ စိုပ်ခန်ဗတောန်(၁၆)။

အင်ဂိုတ်

၃။ နုခန်ဗတောန်(၁၂)၊ စိုပ်ခန်ဗတောန်(၁၆)။

သေပ်တေန်စါ

၄။ နုခန်ဗတောန်(၁၇)၊ စိုပ်ခန်ဗတောန်(၂၀)။

အံက်တေစါ

၅။ နုခန်ဗတောန်(၂၁)၊ စိုပ်ဗျဉ်ဂစိုတ်(၄)။

နောဝ်ဝေန်စါ

၆။ နုဗျဉ်ဂစိုတ်(တ)၊ စိုပ်ဗျဉ်ဂစိုတ်(ယ)။

ဒီဇြေန်စါ

၇။ နုဗျဉ်ဂစိုတ်(ဝ)၊-စိုပ်ဝတ်ကောန်။

ဂျာန်ကာဇာရီ

၈။ နုဝတ်မိမ စိုပ်ရးချင်ဗွာ။

ဖေဖေါဇာရီ

၉။ နုခန်လွာချင်မန် စိုပ်ဗုင်ဂိ လွပတ်ဗုင်။

မှာတ်

၁၀။ ပွမကလောင်ဗတောန် သဘင်သွာန်လိက်။

* * *

ဥယျောဇိန်

ယွံကလော ဖော်မိဂ္ဂးမ သီမူနော်တြိတံ ညးဂမ္တိုင် ဒဒ်ရသတိက်သိုင် ကျင် လုက်ကာလ သွာံဗွဲမလံတဲရ၊ ပွဲတဲဏံ ပိုတံကျောန်ဗဒ်ဗော် သွက်လိက်ပတ်ကျောံ ယေန်သွာင်ဝံဗြေပ်ဗြော် ဝံဇော်မောင် မူးတံ ညးဂမ္တိုင် ပုန်တုန်လော် နုသတိက်သိုင်ဒိုင်ဂံ ဗွဲမပြဟ် ဣၣ်ကျော်သေဝံဂိပ်ရံင် ဖော်ဒင်ကာ လိက်ပတ် ယေန်သွာင်အိုတ်ညီ၊ ကောန်ဆာန်သွတ် မူးတံ ညံင်ဝံလေပ်လိက်မန်ဂံ ဣၣ်ဗဒ် သဒ္ဓါစေတနာ ဣၣ်လိက်ဂကူကျေတဲ ဩဝံမူးတံ ဗတိုက်ဇ္ဇောဝ် ဆပ်မုဟ် ကိုတိတ်ကတ်ဇ္ဇောန် လိက်မန်အိုတ်ညီ။

ယွံကလောတံညးဂမ္တိုင် ကောန်မူးတံ လေပ်လိက်မန် မတွံဂး လိက် ဂကူကျေတဲ ဂတနုဏံ ကာလကောန်မူးတံ အာစိပ်ဘာတက္ကသိုလ်ကို ဉာဏ်ခိဟ်စောန်တဲတဲ ကာလဝံအာကတ်ပညာ ချင်မူးကို သိုက်ဟံဒးသေတ် မုက်မတ် ဝံဗြဟ်တဲမုက်ခဝါလှိုန်ရ၊ ညးလှိုသေတ်သေတ် သေတ်သေတ် ကိုဂကူကျေတဲ လေပ်လိက်မန်တဲ ရပ်စပ်ဒွာဲလှိုရာ မိုဟ်ဟိုစ ဝိုသ်ဏံဂံ ဒ်မိုဟ် သွဗ္ဗေက်ဖျပ်ကိုဂကူတဲ ဒ်မိုဟ် ဒေဝတ်တံ ဟံထိုင်သးရ။

ဟိုတ်ဂံရ မူးကောန်ဂကူတံ ညးဂမ္တိုင် တိကေတ် ဟိုတ်သ်ဂံတဲ ကောန်ဆာန်ကျေကိုကောန်ညးတုဟ်သွာင်ကို ဝိုင်ရိဗင်ဗတိုက်ဇ္ဇောဝ် ဆပ်မုဟ်တဲ ကိုကတ်ဇ္ဇောန် လိက်မန်အိုတ်ညီ၊ နကိုဂလာန် ဥယျောဇိန်ဂံ အဲဗတိုက်ဇ္ဇောဝ် ဆပ်မုဟ်ဏာကို ကောန်ဂကူ ကလောပိုမန်တံ ညးဂမ္တိုင် သိုက်ဗင်မေတ္တာရအံ။

နာဲဒေန် (ဥက္ကဋ္ဌ)
ဖော်ဒင်ကာ လိက်ပတ်ယေန်သွာင်မန်၊ ကွာန်ကအံဗိန်။

ဂလာန်စခန်း

အိုတ်ကို ကောန်ကကု ပိုမန်တံညးကမ္ပိုင် အယောအမိင်နိုဟ် ပုမမုံကို စူးစရဲကွန်သြိုဏ် လေဝ်ကို၊ သိုကိုအစောံပြဟတ် ထတ်စောံပြက်စာတံဂ် ကလိ ဝံတဲကိုရ၊ ဆဂး ရံင်အာလွတ် ဘာသာသာသနာပွန်လေဝ် ခွိုန်လွှ၊ ရံင်အာလွတ် လိက်ပတ်ပတ်လေဝ် ကောန်ကကုမန် ပိုလေဝ် လိက်မန်အောန်၊ ရံင်အာလွတ် လိုဟ်မိုဟ် ဂကုမန်ပွန်လေဝ် သေံခိုင် ခန်လွှာချင်မန် ကိုခန်လွှာချင်ကရေဝ် ခါခန်လွှာကံ မန်ရ၊ သွာင်စိုက် ပဲရာဇာဝင်မန် မုံပြာကတ်ခိုင်ဟံသာဝတီ၃၂- ခိုင်၊ ပါသီ၃၂-ခိုင်တံဂ် ခါလွှာဟ်ကွဲကွိုက်ခံအာကကု ညးတုဟ်သွာင်အိုတ်ရ၊

ဟိုတ်ကိုရ ဂကု ပိုမန် သေံခိုင် ပဲခန်လွှာမန်ကို ခိုင်ကရေဝ် ခါခိုင်ထံ ညင်ဟွံဂံကွဲခိုင် တိုဗိုက်ခေန် အာဂ် ဂကုမန်ပိုတံညးကမ္ပိုင် ဝံဝိုင်စောံစောံ ကိုဝံခိုင်ခိုင် ပယျတ် သိုကို ဟွံဂံညျတ်တြာ အနာဂတ်ဂတနုထံ ပုမပေကို အရေဝ်ဘာသာကို၊ လိက်ပတ်မန်ကို၊ ယောန်သွာင် အခိုက်တြေဝထီ ပိုမန် တြေတြဟ်တံဂ်ကို ဇာပ်ညးဇာပ်အဲ ခိုင်ကိုကသပ်ဉာဏ် ဟိုတ်တြဟတ်လွီပရာ ကိုဝံ ချော်မောင် တက်တံတိုန်အာညီအံ။

ဂကု ပိုမန်အိုသို သြင်ကိုပြဟ်ဂတတ်တိုန်ညီ။

မညာသောင်မန်
 သွိုပ်ကောင်ကာမို
 စော်စိုင်ကာလိက်ပတ်ယောန်သွာင်မန်
 ကွန်ကအံဗိန်။

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော
သမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓဿ။

လိက်ဗွဟ်မန်တို့ အုပ်ပထမ

သကုတ် ပထမ

နမော ဗုဒ္ဓဿ သိဒ္ဓံ

သွိုမန် (၁၂) မ

အ	အာ	အိ	အို	ဥ	ဥ။
ဇ	အဲ	ဩ	အံ	အံ့	အး

လိက်ဗျာဟရတို့ အုပ်ပထမ

ဂဏန်းချဉ် (၃၅) မ

က	ခ	ဂ	ဃ	င
စ	ဆ	ဇ	ဈ	ည
ဋ	ဌ	ဍ	ဎ	ဏ
တ	ထ	ဒ	ဓ	န
ပ	ဖ	ဗ	ဘ	မ
ယ	ရ	လ	ဝ	သ
ဗ	ဏ	တ	အ	ဗျ

ဂဏန်းချဉ် ပထမ

က	=	ခ	တ	=	ထ
စ	=	ဆ	ပ	=	ဖ
ဋ	=	ဌ	ယ	=	ဗ
ဍ	=	ဎ	ဏ	=	တ

ခန့်ညှောင်းခန်း (၁)

သွင်	လကျန်သွင်
အ	-
အာ	- ဝ

က + - ဝ = ကာ
 ခ + - ဝ = ခါ
 စ + - ဝ = စာ
 ည + - ဝ = ညာ
 ဇာ + - ဝ = ဇာ

ပ + - ဝ = ပါ
 သ + - ဝ = သာ
 ဟ + - ဝ = ဟာ
 ဋ + - ဝ = ဋာ
 ဝ + - ဝ = ဝါ

ခန့်လှတ်

ကို - ဟွံ - ဝ

ကဝါပသာ
 သာသာသာသာ
 ကလာအာစာ
 ထထထထထထထထ
 ကလာသာသာ

ကိုကာကဝါ
 အပါအာဟာ
 စဝံဟာအပါ
 က ကဋ္ဌာအဲ
 စကာဟွံဝံဟာ

လိက်ဗဟုမန်တို့ အုပ်ပထမ

ခန့်ညောင် (၂)

သွါ	လက်ကျန်သွါ
အ	၂၀
အိ	၂၀

၅ + ၂၀ = ၂၅
 ၆ + ၂၀ = ၂၆
 ၇ + ၂၀ = ၂၇
 ၈ + ၂၀ = ၂၈
 ၉ + ၂၀ = ၂၉

၀ + ၂၀ = ၂၀
 ၁ + ၂၀ = ၂၁
 ၂ + ၂၀ = ၂၂
 ၃ + ၂၀ = ၂၃
 ၄ + ၂၀ = ၂၄

ခန့်လှတ်

၂၀ - ၇ - ၆ - ၅

ပွဲတိကတာ
 အာစာပါဠိ
 ကိုဏာကပိ
 ခပီ ပိပသာ
 ဇီဏာ ပဟိအာ

ဟိအာ ပွဲတိ
 ဒီသာ နှိတိကတာ
 ပွဲတိကို ကနွံဟာ
 တဒီ ခါပိ
 ဣတိ ပွဲကခါ

* * *

ခန့်ဇ္ဇောန် (၃)

သွါ	လကျန်သွါ
ဥ	၇
ဥ။	၇။

ဆ + င = ဆု
 ဝ + င = ဝု
 ဝ + င = ဝု
 သ + င = သု

ဆ + င = ဆု
 ဝ + င = ဝု
 ဝ + င = ဝု
 သ + င = သု

ခန့်လှတ်

ကသု အပါဟာ
 ဆုသဟီအာ
 ဥတုပိ
 ကသု ဆုသ

ကပုပုခါ
 ပူတိ နွဲပွဲတိဟာ
 ကိုဏာ ဆုခါ
 ကဆု ပိပသာ

* * *

လိက်ဗျာန်မန်တို့ အုပ်ပထမ

ခန့်ဇ္ဇာန် (၄)

သွါ	လကျန်သွါ
ဇ	ဇ -
အဲ	ဲ

စ + ဇ - = စေ	ထ + ဲ = ထဲ
ပ + ဇ - = ပေ	ဖ + ဲ = ဖဲ
က + ဲ = ကဲ	သ + ဲ = သဲ
တ + ဲ = တဲ	စ + ဲ = စဲ

ခန့်လှတ်

ကလာ ပသဲ
 ပဲ့ စေတီ
 အပါ ထဲတီ
 ဂုံက ပဲ့စီ
 တကဲဏာဂုံဟာ

ပဲ့တဲ အာစာ
 အဲ ဂုံစဲ
 တဲအဲ တူအာ
 ထဲတီ ကတာ
 ဂုံစ ဖဲဖဲ

* *

ခန့်ဇ္ဇာန် (၅)

သွင်	လကျန်သွင်
သ	၆ - ၇
အ	၂

က + ၆ - ၇ = ကော
 သ + ၆ - ၇ = သော
 စ + ၆ - ၇ = စော
 ဝ + ၂ = ဝ

ဖ + ၂ = ဖ
 ဝ + ၂ = ဝ
 သ + ၂ = သ
 စ + ၂ = စ

ခန့်လှတ်

အာစာကသောဝါ
 ကောစံအာဟာ
 အဲဝံစစ
 စံဖအပါ

အာဖအဲဟာ
 အပါကိုကော
 အာစာထံဏာ
 စစဖဲဟာ

* * *

လိက်ဗဟိုမန်တို့ အုပ်ပထမ

ခန့်ညှော်နံ (၆)

သွို	လကျန်သွို
အံ	ံ
အး	း

စ + ဂ် = စံ
 စ + ဂ် = စံ
 ချ + ဂ် = ချံ
 ဝှ + ဂ် = ဝှံ
 ဇ + ဂ် = ဇံ
 သ + ဂ် = သံ

စ + ဂ်း = စး
 ချ + ဂ်း = ချး
 ဝှ + ဂ်း = ဝှး
 ဇ + ဂ်း = ဇး
 ဝ + ဂ်း = ဝး
 စ + ဂ်း = စး

ခန့်လှတ်

အာစာစံအဲ
 ထးပသဲဝါ
 ပးပသဲသာသာ
 ပွဲတံဆုသ
 ထးကိအဲဏး

ခံကိုတဲဝံဟာ
 ထကးအာ
 စချးအာ
 ဖဲကောနွံဟာ
 စးအသံဟံဝံ

* * *

လိက်ဗဟ်မန်တို့ အုပ်ပထမ

ဂကောံဗျဉ် ဒုတိယ

ဂ ။ ဃ ။ င
 ဇ ။ ဈ ။ ည
 ဗ ။ ဒ ။ ဓ
 န ။ ဗ ။ ဘ
 မ ။ ယ ။ ရ
 လ ။ ဝ ။ ဋ

ခန်ဗ္ဗာန် (၇)

လကျန်သွါ	ဗိုဗျဉ်ကုဗျဉ်
	ဂ ။ ဇ ။ ည ။ န ။ ဗ ။ ဘ ။ မ ။ ရ ။ လ
-၁	ဂါ ။ ဇာ ။ ညာ ။ နာ ။ ဘာ ။ မာ ။ ရာ
၀	ဂိ ။ ညိ ။ မိ ။ ဝိ ။ ဝိ ။ ဒိ ။ ရိ ။ ယိ
၀	ဂီ ။ ညီ ။ ဒီ ။ နီ ။ မီ ။ ယီ ။ ဝီ ။ ဇီ

ခန်လုတ်

ဇာတိအဲ	မညဘာသာ
ပယဲဗိခါ	အာဇာတာ
ဒိဏာဝါရ	ပလဝိညီ
ညိညီသာသာ	စဝိကာဟာ
ယာယိနွံဟာ	အဲဂွံအာဇီ
ဂွံခိခါရ	ဆုဒနီဟီအာ
* * *	

လိက်ဗဟိုမန်တို့ အုပ်ပထမ

ခန်ဇောန် (၈)

လကျန်သွို့	ဗိုဖျပ်ကုဗျဉ်
၂	ဂု ။ ဇု ။ ဒု ။ ဗု ။ မု ။ ရု ။ လု
၂	ဂူ ။ ဇူ ။ ဒူ ။ မူ ။ လူ
၆ -	ဒေ ဗေ ။ ဝေ ။ နေ ။ ရေ
၂	ဇဲ နဲ ။ ဘဲ ။ ယဲ ။ ရဲ ။ လဲ ။ မွဲ

ခန်လုတ်

လဂျဟာရဲ	ဒေဝတ်ဆု
ဆုဇဲအာရ	ဓာတုဗေဒ
ယဲဝေဒနာ	မွဲအဲယဲအာ
အမူအာဘာ	ကိုလဲဘဲညိ
လုက်ခါဗတံ	ဝံနူဘာဟာ
ဇုတ်ဖဲဖဲ	လဇုအာဘာရ
ဗရဒိပွဲစီ	လွယုလ္လှူဘာ
အာစာဇဲ	ဝံနဲအာစာဟာ

* * *

ခန့်ဇ္ဇာန် (၉)

လကျန်သွ်	ဗျာဟာရ
—	ယော ။ ဒေါ ။ မော ။ လော ။ ရော ။ ဝေါ
—	စ ။ ဝ ။ ဘ ။ လ ။ ယ ။ ဝ
—	ဇ ။ ခ ။ လ ။ ဒ ။ ဝ ။ ဝ
—	ဂ ။ င ။ ဇ ။ ည ။ ဒ ။ မ ။ ဝ

ခန့်လုတ်

သွး - ဇွဲ - ထော်

ငှားတားတာညီ
 ဝေါဟာညး
 ရဲမူသွားရော
 အာတာနူဂယး
 ဒးရးရဟာ
 လံဗ္ဗကိုမိ
 အာနုတ်ညး
 ဒးကိုဇွဲဒး
 ပလးဏာအမူ

လောတဒေါသ
 လွဝးထော်ညီ
 ပူဇ်အာစာရ
 ယောညးမအာ
 လွရံဒညညီ
 ဇုဇ်လ
 လလံအာရ
 ဗျူဇးရဟာ
 လွအာနးပး

* * *

လိက်ဗဟိုမန်တို အုပ်ပထမ
မအရော်ဝေါဟာ သွက်ဒးလုတ်

စံ	စွဲ	စွဲ	ဝံ	ယံ	ဝံ
ယံ	သွံ	စွံ	ဒံ	တွံ	ဇွံ
ထောံ	သြောံ	ပွဲ	ပွံ	ဆွဲ	ကွဲ
ကောံ	ချောံ	ကို	သို	ကို	ကြို

အတ္ထုပ္ပတ္တိ ပထမ တဲ့ဆဂွံရ။

သကုတ် ဒုတိယ

ခန်ထွေးဗိုလကျန် ကွက် ဗိုအခပ် ကွက် ဂမိုင်

အခပ်ကွက်	လကျန်ကွက်	ဗိုပျပ်ကုဗျဉ်	ဗိုသောံဗို
န	န	ကု	ကကွက် န = ကု
မ	-	ကု	ကကွက် မ = ကု
ယ	ဗ	ကျ	ကကွက် ယ = ကျ
ရ	ဂ	ကြ	ကကွက် ရ = ကြ
လ	-	ကု	ကကွက် လ = ကု
ဝ	ဝ	ကွ	ကကွက် ဝ = ကွ
၎	၎	ကု	ကကွက် ၎ = ကု
ည	ည	ည	ကကွက် ည = ည
ဃ	ဃ	ကု	ကကွက် ဃ = ကု
ဇ	ဇ	ကွ	ကကွက် ဇ = ကွ
ဟ	ဟ	ည	ကကွက် ဟ = ည

ဗျဉ်ကွက် (ဟ) ဂမိုင်

ည ။ ကု ။ န ။ မ ။ ယ ။ ရ ။ လ ။ ဝ

* * *

လိက်ဗဟိုမန်တို့ အုပ်ပထမ

ဂကောံဗျဉ် ကွက်(န)ဂမ္တိုင်

က + န = ကု	ထ + န = ထု
ခ + န = ခု	ဒ + န = ဒု
ဂ + န = ဂု	ပ + န = ပု
စ + န = စု	ဖ + န = ဖု
ဆ + န = ဆု	ဗ + န = ဗု
ဇ + န = ဇု	မ + န = မု
တ + န = တု	သ + န = သု

ကု | ခု | ဂု | စု | ဆု | ဇု | တု | ထု | ဒု | ပု | ဖု | ဗု | မု | သု

ခန်ဇောန် (၁၀)

-	- ဝ	ိ	ိ	်	်
ကု	ကော	ကို	ကို	ကျ	ကျ

နာ ။ ဝာ ။ ဒါ ။ သာ ။ ဝိ ။ ဒိ ။ ဝု ။ ဒု ။ သု

ခန်လုတ်

ဝံ - သံ - ဝံ - တံ

မိအဲနာက	လထံဝံကျမ္မဲရ
စကနာဟာ	ကိုနိယံဟာ
ဝဲစစုရ	ယုကျာပွဲကျာထး
လးသွာတဲရဟာ	မိရပွဲဒုညိ
ဝံလ္လှာသွာလးညိ	သွာတဲအဲရ
ကိုမ္မဲဒအာဝါရ	လွတာဒါအဲညိ
လးဆုဒီဟာ	ဝာကျမုဗု
လ္လှာဝိပိမ	ဝံက်အဝုဟာ

* * *

ခန့်ညှော် (၁၁)

၎	ဲ	ော	ှ	ံ	း
ကျော	ကျဲ	ကျော	ကျှ	ကျံ	ကျး

ခဲ ။ ဝဲ ။ နဲ ။ မဲ ။ ဝှ ။ ဝှံ ။ သှ ။ နှံ ။ တှံ
 စး ။ ဇး ။ တး ။ ပး ။ မး ။ သး

ခန့်လှတ်

ခံ - စံ - ဟို - လင်

အာစာခွဲစပုး

ပွဲကောကုန်ဟာ

ခွဲလင်ကွာထးမဲ

ညးစးစ်အာရ

ဒေသအဝဲ လွအာညီ

တှဲခဲဝါပိတှဲ

တးအဝုစဝံဟာ

တှံပွဲခွဲဟာကော

အဲစံလင်ပွဲပိမရ

ပူစုလှူတှံပွဲ

စပုးတဲပွဲဂိဟာ

အာစာပုးမူသူးရော

မူးဟိုဂးဝံဇးညီဟာ

ခွဲအာစာလွတးညီ

ဂကောံဗျာဟာ ကွက်(မ)ဂမိုဏ်

က + မ = ကွ

ခ + မ = ခွ

ဂ + မ = ဂွ

စ + မ = စွ

ဆ + မ = ဆွ

ဇ + မ = ဇွ

တ + မ = တွ

ထ + မ = ထွ

ဒ + မ = ဒွ

ပ + မ = ပွ

ဖ + မ = ဖွ

ဗ + မ = ဗွ

လ + မ = လွ

သ + မ = သွ

ကွ ။ ခွ ။ ဂွ ။ စွ ။ ဆွ ။ ဇွ ။ တွ ။ ထွ ။ ဒွ ။ ပွ ။ ဖွ ။ ဗွ ။ လွ ။ သွ

* * *

လိက်ဗဟုမန်တို့ အုပ်ပထမ

ခန့်ဇ္ဇာန် (၁၂)

-	၂	၃	၄	၅	၆
က	ကွ	ကို	ကို	ကွ	ကွ

ကွ || ကွ || ကွ || ကွ || ကွ || ကွ || ကွ || ကွ ||
 ကွ || ကွ || ကွ || ကွ || ကွ ||

ခန့်လုတ်

တိ - သို - သ် - ဆို - စင်

ပွဲဝါဂ် ကွာနွဲရ	မူးလွစိုညးရ
ပွဲကွာဂ် သ်နွဲဟာ	တုံလွမဲတုံ
ဂိုတိ ထကးအာ	ယုညး မူးတိဟာ
သွာဂူ အာဂူရ	စင်စူ ဒ်အာရ
ဒွာနအဲ မူးဒးဘဲဟာ	မူးဆိုလွမဲဟာ
နီဂိုတိုတိုညိ	မူးစိုအဲ ပွဲစေတိညိ
ကောအဲကိုသို	ပွဲသွကနွဲဟာ
ပွဲကွာဂ် ကနွဲဟာ	ပွဲကတောပဋိဟာ

* * *

ခန့်ဇ္ဇာန် (၁၂)

၇	၈	၉	၁၀	၁၁	၁၂
ကွ	ကွ	ကွ	ကွ	ကွ	ကွ

ကွ || ကွ || ကွ || ကွ || ကွ

ခန့်လှတ်

သ် - တဲ့ - ကို - သို - ပင် - တ်

တဲ့တူးရဟာ		သူးရဲအဲကို
ကျသ်ကျ		တဲ့တူး ဒးအာတာရ
ပင်ပွဲညးနွံဟာ		ပွဲခွဲအဒါ ကနွံရ
စုသိုစု လွစညိ		ဗွဲဗွာတ် မူးဆိုဟာ
ဂိတုတူးတ်ရ		လွအာတဲသူးသူး

* * *

ဂကောံဗျဉ် ကွက်(ယ)ဂမ္တိုင်

က + ယ = ကျ		ထ + ယ = ထျ
ခ + ယ = ချ		ဒ + ယ = ဒျ
ဂ + ယ = ဂျ		ပ + ယ = ပျ
စ + ယ = စျ		ဖ + ယ = ဖျ
ဆ + ယ = ဆျ		ဗ + ယ = ဗျ
ဇ + ယ = ဇျ		မ + ယ = မျ
တ + ယ = တျ		သ + ယ = သျ

ကျ။ ချ။ ဂျ။ စျ။ ဆျ။ ဇျ။ တျ။ ထျ။ ဒျ။ ပျ။ ဖျ။ ဗျ။ မျ။ သျ။

ခန့်ဗွေန် (၁၄)

—	၂	၃	၄	၅	၆
ကျ	ကျာ	ကျိ	ကျီ	ကျူ	ကျူ

ချ ။ ပျ ။ ဖျာ ။ ဂျိ ။ ဖျိ ။ ချိ ။ တျိ ။
 တျူ ။ ပျူ ။ ဖျူ ။ ဂျူ ။ ဖျူ

လိက်ဗဟုမန်တို့ အုပ်ပထမ

ခန့်လှတ်

ကျိ - ကျဲ - ခွင်

ကျာဝီချီရ
မိမိအဲဟာ
ခရကျိဒ်တူ
တိတျိခွင်ဟာ
လွစဂျိညိ
လဇဗျာ အာဘာ
ချာထွးကျိညိ

ကျိသိုကျိချာ
ကျိကျိခွင်ရ
လွဗျာဝိရိယ
ဂကျုပျူကျဲအာ
မှးလွဗျိအဲ
ပျာအာကျိဗျာ
အာသွံပွဲဗျာ

* * *

ခန့်ဇ္ဇာန် (၁၅)

၎	၎	၎	၎	၎	၎
ကျေ	ကျဲ	ကျော	ကျ	ကျိ	ကျး

ပျဲ ။ ချဲ ။ ဖျဲ ။ ချး ။ ပျး ။ ဖျး ။ လျး

ခန့်လှတ်

မိပျးကျိညိ
ညးပျဲကောအဲ
လွချဲအဲဏး
ဖျဲနင်နဗျာ

လွချာကျိချး
ပွဲလျးတဲဟာ
စဗစးပျးပျး
လျးဂိတုတူးရ

* * *

ဂကောံဗျာဟာရ ကွက် (၇) ဂမိုင်

က + ရ = ကြ	ထ + ရ = ထြ
ခ + ရ = ခြ	ဒ + ရ = ဒြ
ဂ + ရ = ဂြ	ပ + ရ = ပြ
စ + ရ = ခြ	ဖ + ရ = ဖြ
ဆ + ရ = ဆြ	ဇ + ရ = ဇြ
ဇ + ရ = ဇြ	ဈ + ရ = ဈြ
တ + ရ = တြ	သ + ရ = သြ

ကြ = ခြ = ဂြ = ခြ = ဆြ = ဇြ = တြ = ထြ = ဒြ = ပြ = ဖြ = ဇြ = ဈြ = တြ = သြ =

ခန်ဗျာဟာရ (၁၆)

၂	၃	၄	၅	၆	၇
ကြ	ကြာ	ကြံ	ကြိ	ကြု	ကြူ

ကြာ = ကြာ = ပြာ = ခြံ = ခြိ = ခြိ = သြံ = ပြု = ပြု = ပြု

ခန်လုတ်

ကျက် - န်

အကြာညးခါ
ကိုပြာသာညီ
လွကိုဗြာညီ
ဝံကြာမဲ့ဟာ
တံ့ခပြုနံ့မဲ့တံ့
စမိဟာကော

လွကိုမြိပါ
စသကြာဟာရဲ
ကြိယာဗာညး
နံ့ကိုကျက်သြံ
ကြိန်အာစာ
ညးယံ့ဗြာမဲ့

* * *

လိက်ဗဟိုမန်တို အုပ်ပထမ

ခန်ဗွေန် (၁၇)

၉	၂	၇	၂	၂	၂
ကြိ	ကြိ	ကြော	ကြ	ကြ	ကြး

ခြေ = ငြ = ငြ = ငြ = ငြ = ငြ = ငြ = ငြ =
 ငြ = ငြ = ငြး = ငြး = ငြး = ငြး =

ခန်လုတ်

ပြေင် - နင် - စိုတ်

ဝှိဂိပြေရဟာ
 ဒေဝတ်ခြ
 ငြဏာငြနင်
 ငြဂုဗြီဗြီ
 ဂိတုငြးဟာ
 ထကးပြးဇး
 လွကြိကိုညး
 တုံပြမဲ့တုံ

ကျန်တြိပြိရ
 တုံကတ်ပူငြ
 ညးဗြအာဖျာ
 သွံဖျာပြိဟာ
 ပြုပြေင်ကိုဒး
 ငြးနကိုတဲ
 စိုတ်လွကြောညိ
 ဟိုကိုတြးညိ

* * *

ဂကောံဗျဉ် ကွက် (လ) ဂမိုင်

က + လ = ကွ	ထ + လ = ထွ
ခ + လ = ခွ	ဒ + လ = ဒွ
ဂ + လ = ဂွ	ပ + လ = ပွ
စ + လ = စွ	ဖ + လ = ဖွ
ဆ + လ = ဆွ	ဗ + လ = ဗွ
ဇ + လ = ဇွ	မ + လ = မွ
တ + လ = တွ	သ + လ = သွ

ကွ။ ခွ။ ဂွ။ စွ။ ဆွ။ ဇွ။ တွ။ ထွ။ ဒွ။ ပွ။ ဖွ။ ဗွ။ မွ။ သွ

ခန်ဇောန် (၁၈)

-	၂	၃	၄	၅	၆
က	ကွ	ကို	ကို	ကွ	ကွ

၂။ ၃။ ၄။ ၅။ ၆။ ၇။ ၈။

ခန်လုတ်
သင် - သ်

သီကိုညီရ	လွအာဗွံဒမု
သ်ကွာကိုအာ	ပွန်ကွာတဲ
လွသင်သ်ကိုကို	ကိုသ်ကိုတာ
ဇေပိပသာ	ပုတရ်အာဂတ
နုတမ္ဘာတမ္ဘာ	ကောဂ္ဂါအဲရ

လိက်ဗဟုမန်တို့ အုပ်ပထမ

ခန့်ဇ္ဇာန်(၁၉)

၆-	၆	၆-၁	၆	၆	၆
ကျေ	ကျဲ	ကျော	ကျံ	ကျံ	ကျံး

၇ဲ ။ သဲ ။ ဖှော ။ ၇ ။ ၇း ။ ၇း ။ ၇း ။ သး

ခန့်လုတ်

ညံ - မိုဟ် - ဂှေ - ကျင် - ဟို

မှာပဲစး၇
 ယဲဗးရဟာ
 ဗွဲဖှောဇကု
 သဲလးဒိုင်ဟာ
 ၇ဗးဘဲကျ
 ဟိုကိုကးညိ
 လှူ၇းတိဝံ

မိုဟ်ဂှေအာဘာ
 ဂှေအာဂှေကျင်
 ကော၇အာဒီ၇
 ကကျဲပဲကျာ
 အဲဟံသးရ
 ၇ ညံဝါပိကို
 ဗညာနဲကိုတုမေဒ

ဂကောံဗျဉ် ကွက်(ဝ)ဂမိုဉ်

က + ဝ = ကွ	ဆ + ဝ = ဆွ
ခ + ဝ = ခွ	ဇ + ဝ = ဇွ
ဂ + ဝ = ဂွ	ဗ + ဝ = ဗွ
ဇ + ဝ = ဇွ	ဗ + ဝ = ဗွ
ဆ + ဝ = ဆွ	မ + ဝ = မွ
ဇ + ဝ = ဇွ	သ + ဝ = သွ
က + ဝ = ကွ	

ကွ ။ ခွ ။ ဂွ ။ ဇွ ။ ဆွ ။ ဇွ ။ တွ ။ ထွ ။ ဒွ ။ ပွ ။ ဖွ ။ ဗွ ။ ဆွ ။

ခန့်ဇ္ဇာန် (၂၀)

-	-၁	◌	◌	◌	◌
ကွ	ကွာ	ကွိ	ကွီ	ကွါ	ကွါ

ဝွါ ။ ဇွာ ။ သွာ ။ ဝွိ ။ သွိ ။ ဝွီ ။ တွိ ။ ဝွီ ။ လွိ ။ ဝွါ ။ ဝါ ။

ခန့်လှတ်

တို့ဝါရအဲ	လွှဲပရာမိညိ
စသွဝှိဟာ	ဇွာအာကိုကို
တုံသွာပွဲကွာ	သင်္ဂုဗုရ
ပွဲဝှံသွညိ	ကူစီဝှံအာ
ပွဲဝှိပူအဲ	ခြင်ခရာမွဲကွ
မဂွါညးဟာ	ဇွှဟီအာ
ကနာပွဲဝှိ	ဒီဏာကိုရ
ဝှိကိုသွဟာ	တုံသွိပွဲကွာ

* * *

ခန့်ဇ္ဇာန် (၂၁)

◌	◌	◌	◌	◌	◌
ကွေ	ကွဲ	ကွော	ကွံ	ကွံ	ကွဲ

မွဲ ။ မွဲ ။ သွံ ။ ဝှံ ။ လွဲ ။ သွဲ

လိက်ဗဟုမန်တို့ အုပ်ပထမ

၃၄

ခန့်လုတ်
ဒင် - ဪ

ဂွ:ဪလ္လီကီ
သွ:ဟီအာရ
ကွ:ဇ္ဇိအာစာ
ဂွ:ထောံတိကွာ
န့အာခါလွ:
ဗွဲမဒးရ:

ပွိဂွ:ဗတီ
ဗွဲကြဲဟီညီ
ညးဗွဲကိုဗွဲ
လွဒံင်သ့ညီ
ပွဲပွီပွါသွ:
ကွ:ဘာကွဲဗွဲ

* * *

ဗျဉ်ကွက် င - ည - ဒ - ဓ ကောံ ဗျဉ်ကွက် (ဟ) ဂမိုင်။
တု - ဣ - ကု - ကွ
ညှ ။ ဣ ။ နှ ။ မှ ။ ယှ ။ ရှ ။ လှ ။ ဝှ

ခန့်ဗ္ဗောန် (၂၂)

-	-၁	၀	၀	၁	၁
၀	-	၀-၁	၁	၁	-၁

သု ။ သှာ ။ သို ။ သို ။ သှါ ။ လှ ။ လှ ။ နှံ ။ မှး ။
ပွဲ ။ စူး ။ ပွါ ။ ထွး ။ နှ ။

ခန်လုတ်

ဝှံလှမဲ့န		တဲယးတဲအာ
စဲသြာ်ကိုနာ		သုလ္လုကိုနီ
လှသိုကောညး		ညးစူးအာရ
ဖန်ထော်ညိက္ခာ		လုဟာကောဂျ
လှအာမူးဘာ		ယဲဗ္ဗုညးနွံဟာ
တဲပြဲဗတိဟာ		သတိလ္လုကိုမှာ

ညွတ်ဒုတိယ တဲဆဝှံရ။

လိက်ဗွဟ်မန်တို့ အုပ်ပထမ

သကုတ် တတိယ

ကက်	ကင်	ကတ်	ကန်	ကပ်
ကမ်	ကယ်	ကပ်	ကဟ်	ကအ်

ဗို သွောံဗို ဂစိုတ်နို

ကက် ဂ စိုတ် (က)	ကမ် ဂ စိုတ် (မ)
ကင် ဂ စိုတ် (င်)	ကယ် ဂ စိုတ် (ယ)
ကတ် ဂ စိုတ် (တ)	ကပ် ဂ စိုတ် (ဝ)
ကန် ဂ စိုတ် (န)	ကဟ် ဂ စိုတ် (ဟ)
ကပ် ဂ စိုတ် (ပ)	ကအ် ဂ စိုတ် (အ)

(၁) ဗျဉ်ဂစိုတ် (က) ဂမိုင်

ကတ်	ကာတ်	ကိတ်	ကုတ်	ကောက်	ကော်	ကံက်	ကိုက်
ပတ်	သို	ဂိုက်	ချက်	ရောက်	သော်	ပံက်	တိုက်

ခန်ဇောန် (၂၃)

- ပတ်။ စက်၊ တက်၊ ကြက်၊ ပွက်၊ တုက်၊ ကွက်။
- သို။ စ်၊ မ်၊ ဖြ်၊ မြ်၊ ကွ်၊ တွ်၊ တွ်။
- ဂိုက်။ တိတ်၊ လိက်၊ ကိုက်၊ ကြိုက်၊ မိုက်၊ ပိုက်၊ ကိုက်။
- ချက်။ တုက်၊ မုက်၊ ကြက်၊ ဝှက်၊ မှက်၊ ချက်။

ရောက်။ ကောက်၊ ဖောက်၊ မြောက်၊ ထောက်၊ ကျောက်။
 သော်။ ဗော်၊ သျော်၊ ဇော်၊ ချော်၊ တွော်။
 ပံက်။ ခံက်၊ ဆံက်၊ မံက်၊ ကံက်၊ ဗြဲက်၊ ဝံက်၊ တံက်။
 တိုက်။ ယိုက်၊ ဒိုက်၊ ကြိုက်၊ မှိုက်၊ သိုက်၊ မှိုက်။

ခန့်လုတ်

(က) ပက်၊ ဘ်၊ ဝိုက်၊ ချက်၊ ရောက်၊ သော်၊ ပံက်၊ တိုက်။
 လွပက်ဘ် ပဲ့မက်အဲညီ။
 လိက်အဲ စာအာ ဓါတူးရ။
 ပံက်ဗျဲမဲ့ နွဲ့ပဲ့ခံက်ရ။
 ကွာ်တွာ် သိုက်သိုက်ညီ။
 မူးမိက်ဝံ့ချူလိက်ဟာ။

(ခ) ပက်၊ ဘ်၊ ဝိုက်၊ ချက်၊ ရောက်၊ သော်၊ ပံက်၊ တိုက်။
 လွတက် ဝံ့ ကွက်အဲညီ။
 ငှက်ဂိ စုဟံ့ဝံ့ရ။
 လွကိုဒိုဒိုက်ညီ။
 ပဲ့ကံက်ဝံ့ မြက်ခိုက်နွဲ့ဟာ။
 ကုက်ဘ် လွကိုဝိုက်ချက်ညီ။

(ဂ) ပက်၊ ဘ်၊ ဝိုက်၊ ချက်၊ ရောက်၊ သော်၊ ပံက်၊ တိုက်။
 အပါဇော် တိက်ခိုင်ဟာ။
 ညးသိုက်မှိုက် ကုအဲရ။
 ရောက်သော်ကို မြကောက်ညီ။
 ကိုက်တုက်တိ ပဲ့တံကြိုက်ရ။
 လွဟိုဖိုဖိုက် ကိုညးညီ။

လိက်ဗဟုမန်တို့ အုပ်ပထမ

(၂) ဗျဉ်ဂနိုတ် (၄) ဂမ္ဘိုင်

ကင်	ကောင်	ကိုင်	ကုင်	ကောင်	ကောင်	ကင်	ကိုင်
ပင်	ကွင်	မိုင်	ကျိုင်	ထောင်	ဆောင်	မင်	ဂိုင်

ခန့်ဇ္ဇောန် (၂၄)

ပင်၊ ထင်၊ မင်၊ မြင်၊ ခြင်၊ ဖွင်၊ ကြင်၊ ကွင်၊
 ကွင်၊ စင်၊ ပါင်၊ သွင်၊ မှင်၊ ကွင်၊ မြင်၊
 မိုင်၊ မိုင်၊ လိုင်၊ ဂိုင်၊ ပိုင်၊ ချိုင်၊ ငြိုင်၊ သိုင်၊
 ကျိုင်၊ ပင်၊ ချင်၊ ကြိုင်၊ ဂျင်၊ မျှင်၊ သြိုင်၊
 ကွေင်၊ ကောင်၊ ဝေင်၊ ပြေင်၊ တွေင်၊ ကြေင်၊ လှေင်၊
 ဆောင်၊ ခေါင်၊ ထောင်၊ ရှောင်၊ သောင်၊ ယောင်၊
 မင်၊ ဂင်၊ ဒင်၊ ပြိုင်၊ ဂိုင်၊ ကြိုင်၊ ခွင်၊ ဖွင်၊
 ဂိုင်၊ ထိုင်၊ မိုင်၊ ငြိုင်၊ လျိုင်၊ ကျိုင်၊ မြိုင်။

ခန့်လုတ်

(က) ပင်၊ ကွင်၊ မိုင်၊ ကျိုင်၊ ထောင်၊ ဆောင်၊ မင်၊ ဂိုင်။
 မူးလိင်မင်ကင်ဟာ။
 လွတ်ကံသိုင်ထောံညိ။
 ပရိုင်ပွဲ ဟံ့တွေင်မွဲသတ်ရ။
 စပိုင်ကို သွစာင်ဟာ။
 မူးဆေင်ဒင် မွဲဇဏကွာ။

(ခ) ပင်၊ ကွာင်၊ မိင်၊ ကျင်၊ ထေင်၊ သောင်၊ မံင်၊ ဂျိုင်။
 မအံက် ပို ကျင်နုချင်လျိုင်ရ။
 ကိုဇုက်ဂိုင်င် မွဲတျင်ညိ။
 ရဲမိက်ပွဲစကွာင်ဟာ။
 ပွဲထိုင်ဂို မှာင်နွဲရ။
 ဂံင်ဒင်လျိုင် ညးဂမ္တိုင်ဟာ။

(ဂ) ပင်၊ ကွာင်၊ မိင်၊ ကျင်၊ ထေင်၊ သောင်၊ မံင်၊ ဂျိုင်။
 ခပြင်မွဲ တိက်မံင်ပွဲဂိုင်ရ။
 ဂျိုင်အဲ နွဲပွဲပါင်ကြိုင်ရ။
 ပွေင်မှး လေင်တ်ရောင်။
 ကိုအခေါင်မွဲဝါညိ။
 ကွင်သရင်အာ ဩင်ဗတီရ။

* * *

(၃) ဗျဉ်ဂစိုတ် (တ) ဂမ္တိုင်။

ကတ်	ကာတ်	ကိတ်	ကုတ်	ကောတ်	ကောတ်	ကိုတ်
ပတ်	ဝါတ်	ကိတ်	စုတ်	ဇေတ်	လောတ်	ဒိုတ်

ခန်ဇောန် (၂၅)

ပတ်၊ ထတ်၊ သတ်၊ ကုတ်၊ လုတ်၊ စုတ်၊ ကွတ်၊ ပွတ်၊
 ဝါတ်၊ ခါတ်၊ သုတ်၊ ဗြာတ်၊ သွာတ်၊ ကွာတ်၊ ကြာတ်၊
 ကိတ်၊ မိတ်၊ တိတ်၊ သိုတ်၊ ငိုတ်၊ ဇိုတ်၊
 စုတ်၊ ယုတ်၊ ဝုတ်၊ ညွတ်၊ ချုတ်၊ ကြုတ်၊ ဖျုတ်၊
 ဇေတ်၊ ခေတ်၊ ဝေတ်၊ လွေတ်၊ ကွေတ်၊ ဗွေတ်။

လောတ်၊ သောတ်၊ ခေါတ်၊ သောတ်၊ ကောတ်၊
အိုတ်၊ စိုတ်၊ ဝိုတ်၊ ဒိုတ်၊ ဖိုတ်၊ ချိုတ်၊ ဖျိုတ်၊ မြိုတ်။

ခန်လုတ်

(က) ပတ်၊ ဝါတ်၊ ကိတ်၊ စုတ်၊ ဇေတ်၊
လောတ်၊ အိုတ်။

ကတ်လုတ်လိက်ပတ်ညီ။
မှူးထတ်ယုက်ခွင်ရဟာ။
တဲ့အိုတ် ကွာတ်ဖျာရ။
စိုတ်တဲ့ ကောတ်ဏာညီ။
သူတ်သွာတ် လွက်ဗွတ်ညီ။

(ခ) ပတ်၊ ဝါတ်၊ ကိတ်၊ စုတ်၊ ဇေတ်၊
လောတ်၊ အိုတ်။

ပသတိကိုပွတ်ညီ။
ကွတ်ညးဗွတ်မင်ဟာ။
အဲမိက်ပွဲစမြာတ်ရ။
စိုတ်လွသောတ်ညီရဲ။
ရဲဇေတ်တို့ ဝေတ်စဝါတ်ရ။

(ဂ) ပတ်၊ ဝါတ်၊ ကိတ်၊ စုတ်၊ ဇေတ်၊
လောတ်၊ အိုတ်။

ကိုတိသောတ်ဗဇေတ်ညီ။
ဟိုအရော် ကိုချိုတ်ဖိုတ်ညီ။
လွဒုတ်ညးညွှံ့ ဣုခါတ်ညီ။
ပွယုတ်မာဂ် လွလုတ်စုတ်ညီ။
ချင်ကွာန် သိုတ်ခြံခွင်ရဟာ။

* * *

(၄) ဂဇိတ် (န) ဂမ္ဘိုင်။

ကန်	ကာန်	ကိန်	ကုန်	ကေန်	ကောန်	ကိုန်
မန်	ဆာန်	စိန်	ဝုန်	ကြေန်	လောန်	ချိန်

ခန်ဇ္ဇာန် (၂၆)

မန်၊ ပန်၊ စန်၊ သြန်၊ တုန်၊ နန်၊ ကုန်၊
ဆာန်၊ ညာန်၊ ဟာန်၊ လာန်၊ ပွာန်၊ ကွာန်၊ ဖာန်၊
စိန်၊ ဝိန်၊ မိန်၊ ဆိန်၊ ကိုန်၊ ကွိုန်၊ ဖျိန်၊ ဝိုန်၊
ဝုန်၊ ဝုန်၊ သုန်၊ ချွန်၊ ဂြုန်၊ ရုန်၊ ဒုန်၊ ဖျုန်၊
ကေန်၊ ယေန်၊ ပေန်၊ ကြေန်၊ ကွေန်၊ ပေန်၊ ဝေန်၊
လောန်၊ အောန်၊ ဇ္ဇောန်၊ ကျောန်၊ ပျောန်၊ ဖျောန်၊
ချိန်၊ ဝိုန်၊ တိုန်၊ ဇိုန်၊ ပိုန်၊ လိုန်၊ လှိုန်၊ ဆိုန်၊ ကြိုန်၊

ခန်လုတ်

(က) မန်၊ ဆာန်၊ စိန်၊ ဝုန်၊ ကြေန်၊ လောန်၊ ချိန်၊
မှူးညာတ်ပွာန်တိုက်ဟာ။
ရာန်ဝှံသြောံ မသုန်ကိုတ်ရ။
ကျောန်ကမ္ဘောန် တဲရဟာ။
ဟိုအရော် ကိုယေန်သွာင်ညီ။
တုက်နင်သွသာတ်တ် မွဲပုန်ကွာ။

(ခ) မန်၊ ဆာန်၊ စိန်၊ ဝုန်၊ ကြေန်၊ လောန်၊ ချိန်၊
ဆာန်ကောန်မှူး ဇ္ဇောန်ကိုပညာညီ။
ကတ်ပွန်လိက်မန်လှိုန်ညီ။
မာ်မွဲစွေက်ဂှ် ဒှ်တဲဂကူမန်ရ။

• နိပညာဒီပ

လိက်ဗျာဟာရတို့ အုပ်ပထမ

၄၂

မှူးဝံ့ညွှန်ဂိတု မူစိရော။
ပွဲတွဲစန် ဒးတိတ်ဘာဟာ။

- (ဂ) မန်၊ ဆာန်၊ စိန်၊ ဝုန်၊ ကြော်၊ လောန်၊ ချိန်၊
အတိုင်မှော်နှင့် ကျော်အာညိ။
ဂကူမန် ဒးဇော်မော်တိုန်ရောင်။
လွဟိုဂလာန် တုန်တုန်ညိ။
ဗွဟ်ကွန်မှူး ဝံင်သာန် လွကိန်ချိန်ညိ။
ကိုဒါန်တဲ ဝိန်ဝိန်ကိုသတ္တံညိ။

* * *

(၅) ဗျာဟာရ (၁) ဂမိုင်

ကပ်	ကာပ်	ကိပ်	ကုပ်	ကော်ပ်	ကောပ်	ကိုပ်
ရပ်	လာပ်	ဂြိပ်	လုပ်	ကြော်ပ်	အောပ်	စိုပ်

ခန်ဇောန် (၂၇)

ရပ်၊ ပပ်၊ တပ်၊ ဒြပ်၊ ဖြပ်၊ အဝပ်၊ ပွပ်၊ ကြပ်၊ ချပ်၊
လာပ်၊ ဖါပ်၊ တာပ်၊ ပြာပ်၊ ကြာပ်၊ သာပ်၊
ဂြိပ်၊ မိပ်၊ ရိပ်၊ ဇြိပ်၊ ကိပ်၊ ဒိပ်၊
လုပ်၊ တုပ်၊ ရုပ်၊ ထုပ်၊ ဝုပ်၊
ကြော်ပ်၊ ခော်ပ်၊ ရှပ်၊ ထှပ်၊ ဝှပ်၊
အောပ်၊ ယောပ်၊ ကောပ်၊ ကြောပ်၊ ကြောပ်၊ သောပ်၊ ပှောပ်၊
စိုပ်၊ ဝိုပ်၊ ဝိုပ်၊ ဂြိပ်၊ ထြိပ်၊ ကိပ်၊ ခိပ်၊ ချိပ်။

ခန့်လှတ်

(က) ရပ်၊ လာပ်၊ လုပ်၊ ကြပ်၊ အော်၊ စိုပ်။

သော်ရှင်မှူး ခေပ်ထောံညီ။
လတိုင်စွာခွင် ပဲ့ကြိပ်ရ။
မှူးလေပ်လိက်မန်ဟာ။
လွစကြက် ယောပ်ပ်ညီ။
မှူးပြာပ်အာ ဇရောင်အာစာညီ။

(ခ) ရပ်၊ လာပ်၊ ကြိပ်၊ လုပ်၊ ကြပ်၊ အော်၊ စိုပ်။

ဗိုရပ်ဝံ တုပ်ညးဟ်ရော။
တုံက် စဟံဂပ် တပ် စဟံအိုတ်။
ပဲ့ခြပ်ဟ် မိုဟ်ကွပ်ခွင်ရ။
တုံတူး ဒးလာင်မုက် ဒးဂြးကွိပ်ရောင်။
ကောန်နုတ်ဂမိုင် ကြိပ်ဝေင်ခွင်ရ။

(ဂ) ရပ်၊ လာပ်၊ ကြိပ်၊ လုပ်၊ ကြပ်၊ အော်၊ စိုပ်။

ယောတြိတြိပ် လွလုပ်ကြိပ်ညီ။
မံင်စမိပ်ခြိပ် ထတ်ယုက်ခွင်ရဟာ။
ဗက်အုပ်စိုတ် ခြပ်ဒးအိုတ်ရောင်။
သွက်ဝံပွဲပွဲ အုပ်ညးနွံဟာ။
ချန်စသွ ကာဂွပ်ဟာ။

* * *

(၆) ဗျဉ်ဂစိုတ် (မ) ဂမိုင်။

ကမ်	ကာမ်	ကိမ်	ကုမ်	ကေမ်	ကောမ်	ကိုမ်
ကံ	ကံ	ကိ	ကု	ကေ	ကော	ကို
ကြံ	ခုံ	တိ	ဇြဲ	သေံ	ကောံ	ဟို

ခန်ဇောန် (၂၈)

ကြံ၊ စံ၊ ဇံ၊ တံ၊ သံ၊ ကွံ၊ တှံ၊
 ခုံ၊ စံ၊ ချံ၊ ကျံ၊ သှံ၊ ဖျံ၊ ဂံ၊
 တိ၊ ဆိ၊ သိ၊ လို၊ တို၊ ထို၊ ကို၊
 ဇြဲ၊ တု၊ ရံ၊ လု၊ ဇြဲ၊ ဝံ၊ မှံ၊
 သေံ၊ စေံ၊ ဒေံ၊ ကြေံ၊ ကေံ၊ ကောံ၊
 ကောံ၊ လောံ၊ ဒေံ၊ သောံ၊ ချောံ၊ တောံ၊
 ဟို၊ ဂို၊ ဒို၊ တို၊ ဝို၊ လို၊ ကြို၊ ပြို၊ သို၊
 ကမြဲ၊ ကမုတ်၊ ကမောန်၊ ဂမိုင်၊ ဂမ္တံ၊
 ဂမ္တိုင်၊ ဇမော်၊ မှင်၊ တမှာ၊ တမှာ၊
 ဒမ္တံ၊ ဒမ္တံ၊ ဒမ္တံ၊ ရမ္တိုင်၊ သမ္တိုင်၊
 သမ္တံ၊ သမ္တံ၊ သမ္တံ၊ လမ္တံ၊ ဒမ္တိုင်။

ခန်လုတ်

(က) ကြံ၊ ခုံ၊ တိ၊ ဇြဲ၊ သေံ၊ ကောံ၊ ဟို။
 ကောန်ငှာဝံ ကြံခွင်ရ။
 တဲ့ယး ဒးအာခုံခုံရောင်။
 မူးကောင်ဆို ကျံဟာ။
 ဇြဲဇာတ်မဲ့ လုပ်အာပဲ့ဇြဲရ။
 ဂစေံချန်ခွင် လှူတုံဆုရ။

(ခ) ကြံ၊ ဘုံ၊ တိ၊ ခြံ၊ သေ၊ ကော်၊ ဟို၊

သြော်-သူ၊ ရံဂပ်ခွင်ရဟာ။

ဂကူသမ္ဘိ၊ ခိုခိုရ။

လုပ်စု ပဲ့သမိုင်ခြံညီ။

ဂအော်အော်ခွေညီ။

ညးလီကာ သြန်ပန်လှိုရ။

(ဂ) ကြံ၊ ဘုံ၊ တိ၊ ခြံ၊ သေ၊ ကော်၊ ဟို၊

ရီဗင်မင်မွဲ ဂကူညီ။

ကိုတသိုက်ကို လံမျိုညီ။

သွေခိုင်သွေတဲဂိုင်မွဲ အော်ထော်ညီ။

ဟိုအရော် ကိုဘုံပြညီ။

ရဲကွာန်အိုသို ကျင်ကော်ရီအိုတ်ညီ။

* * *

(၇) ဗျဉ်ဂစိတ် (ယ) ဂမိုင်။

ကယ်	ကာယ်	ကုယ်	ကော်ယ်	ကောယ်	ကိုယ်
ကဲ	ကဲ	ကဲ	ကဲ	ကဲ	ကို
ပဲ့	တဲ	အဲ	သဲ	ချဲ	ပို

ခန်ဇောန် (၂၉)

ပဲ့၊ အဲ၊ စဲ၊ ယဲ၊ ရဲ၊ ဂြဲ၊ ပျဲ၊ ဖြဲ၊ ကြဲ၊ တဲ့၊
 တဲ၊ ဆဲ၊ နဲ၊ ယဲ၊ ဂွဲ၊ ပွဲ၊ ဗွဲ၊ သွဲ၊ ခွဲ၊
 အဲ၊ တဲ့၊ ဖျဲ၊ ရဲ၊ ဝဲ၊ ဂြဲ၊ ဂွဲ၊ လွဲ၊ ကွဲ၊
 သဲ၊ ပဲ၊ စဲ၊ ထဲ၊ ဖျဲ၊ ကြဲ၊ ပွဲ၊ ချဲ၊
 ချဲ၊ လဲ၊ ပေါ၊ ပို၊ ခို။

ခန်လုတ်

(က) ပွဲ၊ တာ၊ အဲ၊ သေ၊ ချော၊ ပို ။
 လွှဲထေ့ကိုမိတ်သဟာဲညိ။
 မဂို န်သုာဲဒါ သိုင်မန်ရ။
 စုရဲချန်ဂ် လွစညိ။
 ဒကဲမူး အာတိက်ပွဲဒုာဲညိ။
 လးဒုာဲသတိက် တဲရဟာ။

(ခ) ပွဲ၊ တာ၊ အဲ၊ သေ၊ ချော၊ ပို ။
 ဟိုအရေဝ် လွထဲစရဲညိ။
 ခတောဲကြိုက် အဲအဲ လွစညိ။
 စိုပ်ဗပေင်စဲ ကွာန်ပို ဗဒ်ပေါရ။
 ဣနဲထဲ ကိုအနဲဟာ။
 ညးတြိဝံ နံက်စရဲကွာန်ညိရ။

(ဂ) ပွဲ၊ တာ၊ အဲ၊ သေ၊ ချော၊ ပို ။
 မရဲပွဲဂ်ဂ် ဗြဲဒိုင်ခြေခြေရ။
 ဂဠဲဝံ ပွဲကိုဒ်သဲတဲ ဖျိုင်ညိ။
 ဂကူဂြိုမူး န်ဂဲညးသွာင်ရောင်။
 ဝံတင်တွဲတဲ စပိုင်ညိ။
 စစုမူး သုာဲကိုချိုတ်တဲ ငိုတ်ညိ။

* * *

(ဂ) ဗျဉ်စိတ် (ဝ) ဂမ္ဘိုင်။

ကပ်	ကော်	ကောင်	ကိုပ် = ကို
ထပ်	ကော်	တောင်	ချို

ခန်ဇွန် (၃၀)

ထပ်၊ ခပ်၊ တပ်၊ သပ်၊ ဖျပ်၊ ပွပ်၊ ဗွပ်၊ သွပ်၊
 ကော်၊ ဆော်၊ သော်၊ ကျော်၊ ကြော်၊ ပွော်၊ ခွော်၊
 တောင်၊ ပေါင်၊ မောင်၊ ကျောင်၊ ကြောင်၊ သွောင်၊ လှောင်၊
 ချို၊ မို၊ ဆို၊ သို၊ မို၊ ဖျို၊ ကြို၊ လှို၊ ကွို၊ တို၊

ခန်လုတ်

(က) ထပ်၊ ကော်၊ တောင်၊ ချို။
 ပန်-ပွပ်ကိုစါမှူး ဝံ့မူစိရော။
 သတ်ဗွပ်ဝံ့ စသုတ်ရ။
 လွကြော်ဝေင် နးပးညို။
 ဟိုအရော်ရန်မို နှိမိုဟ်လေဝ်ရောင်။
 လှူဗွပ်သြော် ဂစံနွံမွဲရ။

(ခ) ထပ်၊ ကော်၊ တောင်၊ ချို။
 ကျောင်ရံင်သွပ်သိုညို။
 မိုဟ်လှို အာဗိုပေါအိုတ်ရ။
 ရာန်ကိုကပ် မွဲပသာညို။
 အနေန်ထပ် နွံမူစိရော။
 မိက်ဝံ့ဇော်မောင် ဖျပ်လပ်စိတ်ညို။

(ဂ) ထပ်၊ ကော်၊ တော်၊ ချို။

ဝံ့အခေါင် တွံစပ်ဟာ။

ကလင်ပင်မိုင်ခပ်မိုညိ။

ဒးမင်မွဲသျှော်ဥပဒေရောင်။

ဒုံကော်မွဲ ဒးကော်ဗျိုရောင်။

လွက္ကိကြိုဇာဒိုင် ပွဲဒုဒဲဝံ့ညိ။

* * *

(ဇ) ဗျဉ်ဂနိတ် (ဟ) ဂမိုင်။

ကဟ်	ကိဟ်	ကုဟ်	ကော်ဟ်	ကောဟ်	ကိုဟ်
ကို	-	-	ကော် :	ကော်	-
နို	မိဟ်	မုဟ်	ဇော်	အော်	ခိုဟ်

ခန်ဇောန် (၃၁)

နို၊ နို၊ နို၊ ရှို၊ လွဟ်၊ ဗျဟ်၊ သွဟ်၊ သွဟ်၊ ဂွဟ်၊
 မိဟ်၊ မိုဟ်၊ လိုဟ်၊ တိဟ်၊
 မုဟ်၊ တုဟ်၊ လုဟ်၊ ဂုဟ်၊ ဒုဟ်၊ လုဟ်၊ လွဟ်၊
 ဇော်၊ တော်၊ ဖျော်၊ ဇော်၊ လှော်၊ သှော်၊ ကြော်ဟ်၊ ကောဟ်၊
 အော်၊ ပေါဟ်၊ ပှော်ဟ်၊ ဖျော်ဟ်၊ ကြော်ဟ်၊
 နိုဟ်၊ ကိုဟ်၊ ဝိုဟ် လိုဟ်၊ ဖျိုဟ်၊ ဂိုဟ်၊ ကြိုဟ်၊ ခိုဟ်၊
 သမေဟ်၊ ဒမျိုဟ်၊ ဒမြိုဟ်၊

ခန်လုတ်

(က) နှိ၊ မိဟ်၊ မုဟ်၊ ဝှေ၊ အော်၊ ခိုဟ်။

ပတော်ပြဟ် နှိဝါတ်။
ဇော်ဝှေအော် မွဲကွီညိ။
ဟံ့အ်မုး တုဟ်မိဟ် ကိုညွးညိ။
မိုဟ်လုဟ်ဟ် ဟံ့ဇော်မောင်ရ။
သိုက်မိက်ဝှေသုဟ် လွဟိုဂုဟ်ညိ။

(ခ) နှိ၊ မိဟ်၊ မုဟ်၊ ဝှေ၊ အော်၊ ခိုဟ်။

ဗြညင်တိုင်ပလိုဟ် ဟံ့ခိုဟ်စရ။
အရော်ဗြဟ်ဟ် အဲဟံ့ကွီဟ်ရ။
လှိုဟ်မိုဟ်တြှိ နှိမုစိရော။
လွဟ်လက်နက်ဂို နှိညွဲတဲရ။
ဒုဟ်ဂိုဝေင်ပဲါ ဂုဏ်ဂိုဂှဲဟို။

(ဂ) နှိ၊ မိဟ်၊ မုဟ်၊ ဝှေ၊ အော်၊ ခိုဟ်။

မုဟ်ဝှေ မုနှိဂုဟ်ခွင်ရော။
သိုသမေဟ် နှိကရပ်သေဟ်ကွင်ရ။
စစုဗျဟ်ဟ် ရှိဘဟ်ဟံ့မွဲရ။
တြှိဟ်ကိုညး ဂြိုဟ်ဇကုထကး။
သွက်ဝှေပန်ဂို ကေတ်နင်လွဟ်ညိ။

လိက်ဗျာဟာရတို့ အုပ်ပထမ
(၁၀) ဗျာဟာရ (အ) ဂမိုင်။

ကအ်	ကေအ်	ကောအ်	ကိုအ်
ကံ	ကေံ	ကောံ	တိုအ်
ကံ	ဒေ	ကျောံ	ဆိုအ်

ခိန်ဗျာဟာရ (၃၂)

ကံ၊ လံ၊ ကံ၊ ခံ၊ ပံ၊ တံ၊ ဖံ၊ ခံ၊
 ဒေံ၊ စေံ၊ တောံ၊ ဇေံ၊ သေံ၊ ပေံ၊ ခြေံ၊
 ကျောံ၊ ထောံ၊ ကျောံ၊ မောံ၊ စောံ၊ ကြောံ၊
 ဆိုအ်၊ စိုအ်၊ ခိုအ်၊ ဒိုအ်၊ လိုအ်၊ ရိုအ်၊ မြိုအ်။

ခိန်လုတ်

(က) ကံ၊ ဒေံ၊ ကျောံ၊ ဆိုအ်။

မွဲဗအ်ကျောံအာရ။
 ဇိင်စုအ်ထောံထိုင်ဝံညိ။
 လွပုအ်ကာအရေဝ်ညိ။
 ဟံဆိုင်ဗျောံဗုမ္မဲဟာ။
 ပသတိကို ဂဉ္ဇဲပတောံညိ။

(ခ) ကံ၊ ဒေံ၊ ကျောံ၊ ဆိုအ်။

နူကအ်ဗိန် ကျောံအာကံ ကံဆုတ်တေံရ။
 တဲအဲ ဒွဲဒးပုတ်တဲ ခံအာရ။
 ကေတ်နင် ခံဗျေုညိ။
 စုဝံ ဆုတ်ကြောံ မွဲမလောန်ရ။
 ကောန်ဌာ်လရိဟံ ဟံဒိုအ်ဏီဟာ။

(ဂ) ကံ၊ ဒေ၊ ကျော်၊ ဆိုအ်။

လိက်ပို ပိုဒးသေ့သ့ရောင်။
မိုဟ်စိုတ်ပရေ လွကသေအာတရညိ။
ဂှဲကျော်အာဂှ် ဟံဂှ်ဏီဟာ။
ဂှဲဇွော်မမ္မး ပပှော်အာညးညိ။
ဒလော်ဇွော်နကောန် နှဲသော်တ်တညိ။

ပွဟံဂပ်သ့

ဗျူဒှ် လွဂဇေ၊ ဗျူတံ လွဂြိပ်။
ပရိုင်မိပ် လွဗက်၊ ညးလက် လွပှော်တ်။
ညးဆောတ် လွထေ၊ ညးကသေ လွကလင်။
ကျိဆင် လွရပ်၊ ညးခပပ် လွစမ္မဲဝိုင်။

ဗျူတ် တတိယ တုဆဂှ်ရ။

* * *

လိက်ဗဟုမန်တို့ နှစ်ပထမ

သကုတ် စတုတ္ထ

ယူ တဲ့ထပ်

(၁) အဒိတ်	(၂) စန်	(၃) အငှာ	(၄) ဗဒ္ဒဝါ
(၅) ဖြေတိ	(၆) သိုက်	(၇) သိုသင်	

ယူဂိတု နှစ်ခါ

(၁) စဲ	(၂) ပသ်	(၃) နေ	(၄) ဒွိန်
(၅) ခွဲသီ	(၆) ဘတ်	(၇) ဝ်	(၈) ကထိုန်
(၉) မြေတ္တသို	(၁၀) ပုဟ်	(၁၁) မ်	(၁၂) ဖင်ရဂိုန်

ဒိုဟ်ဒွံဒိုဟ်

(၁) ဗွံက်	(၂) ပလိုတ်	(၃) သျင်ကျာ	(၄) သွင်ကျာ။
(၅) အပဲ	= ဒိုဟ်အကြာ	ဒိုဟ်ဗွံက်ကို	သျင်ကျာ။
(၆) နေရတိ	= ဒိုဟ်အကြာ	သျင်ကျာကို	ပလိုတ်။
(၇) ဗာယပ်	= ဒိုဟ်အကြာ	ပလိုတ်ကို	သွင်ကျာ။
(၈) ဇာသန်	= ဒိုဟ်အကြာ	သွင်ကျာကို	ဗွံက်။

ဝတ်ကောန် မှူးပွဲလွှာမိမ မသုန်သတ်

ကျောန်ခိုတ်မြဲမြန်၊ ဆန်ခန်ကောင်ကာ၊ မင်အာတောင်ဟာန်၊ ကိုဒါန်ခိန်ပိုန်
ထောက်သျှိုန်ဒင်အဲ၊ ဝတ်မသုန်ကွဲ၊ လျိုင်နဲကောန်တံရောင်။

အဓိပ္ပါယ်

- ၁။ ပွမလ္လီပရာ ကျောက်ဗွမိမခါဂ်မဲ့။
- ၂။ ပွကောင်ကာ မိကိုမခါဂ် ဒးဆန်စန် ကျောက်ပွဲကို ဂ်မဲ့။
- ၃။ ဒးမင်အာ ဒတောင်တောင် ပိုန်ခြပ်ထပ်သြန် မစေနဆက်ကျင် နူဂကူမိမ ဂ်မဲ့။
- ၄။ မိကိုမခါ ပကာဂစိုတ် မတ်ပျိုတ်အာတဲ့ ပပိုန်ကိုဒါန် ဝိုန်ပိုန် ပြင်ဏာကို မိမခါ ဂ်မဲ့။
- ၅။ နွံကို ပဋိပတ်ဒးရး ဟံ့စေ့စးကို မိမခါတဲ့ ပွမဂပ်ပ် ဒင်စအဲကွဲ ဂ်မဲ့။

ဣဝံ ဝတ်ကောန် မွးပွဲလ္လှူမိမ မသုန်သ်ရ။

* * *

ဝတ်မိမ မွးပွဲလ္လှူကောန် မသုန်သ်

ဟံ့ခိုဟ်ဆေင်ဒပ်၊ ခိုဟ်စပ်ထွးဏာ၊ ပညာကိုကတ်၊ နွံဝတ်ထပ်တဲ၊
အဲပြဲခိုန်ဂ်၊ ဝတ်မသုန်စိ၊ လ္လှူလျိုင်မိမရောင်။

အဓိပ္ပါယ်

- ၁။ ပွဟံ့ခိုဟ် ဟံ့ဒးရးတံဂ် ညင်ဟံ့ဝံ့ကျောက်ဒး ဟံ့ပွဲဒးဂ် ဒးဆေင်ဒပ် တာဒါ ဂ်မဲ့။
- ၂။ ပွခိုဟ် ဒးရး ညင်ဝံ့ကျောက် ပ ဗက်ဂ် ဒးဟိုထွး ဂ်မဲ့။
- ၃။ စိုပ်အဲ ဧ္ဇာန်ပညာမွး ဒးကို ကတ်လုတ် ကွတ်ပညာဂ်မဲ့။

၄။ စိုပ်အဝဲ မှိတ်မှူး ဒးပ ကို မှိုထပ်တဲ ဒးပြင်ကိုပရောင် ဝိဝါဟာန်မဲ့
 ၅။ ခြပ်ရတ်ထပ်သြန် တိဂူခံက်ဗုတံဂုံ ဒးပါပရအ် ကိုအဲ ညီညီဂုံမဲ့
 ဣဝံ ဝတ်မိမ မှူးပွဲလွှာ။ကောန် မသုန်သ်ရောင်။

အရော်မန် တြော်တြဟ်

- ၁။ အရော်ဖအောန် ကမောန်ဂလိုင်။
- ၂။ အလု ပတော်ဇတ် အလတ် ပတော်ဂြင်။
- ၃။ ဣမိဂိုင် ကောန်ချိုတ်။
- ၄။ ထဠဲ ထဠဲ ဒိုစိုပ်သြင် ကလင်ကလင် ဒိုဝံနဲ။
- ၅။ ကိုက်တုက်ဣို ကိုဒုင်ဒယှ်။
- ၆။ ကိုကီ ကိုဟံ့ကိတ်။
- ၇။ ဂျိုဂုံ ဝိုတ်လပ် ထပ်ဂုံ ကွာတ်ပွိတ်။
- ၈။ စဟံ့ဖန်ဖက် ဒိုဒိုက်ပက်ညး။
- ၉။ စန်မိုန်ယိုက်ဏာ ခြိုင်သာရောဟံ့တီ။
- ၁၀။ သိုဂုန်အာ သိုသွာကျင်။
- ၁၁။ တဲပ-တဲဒး ခိုင်ပ-ခိုင်ဒး။
- ၁၂။ ထကဠော ဗ်ကွ။
- ၁၃။ ထပ်ခိုဟ် ဟံ့ဒးအူ ကောန်ဂကူ ဟံ့ဒးဝေတ်။
- ၁၄။ ဒုဟ်နွံ ကျိုပ်ခရိုက်။
- ၁၅။ ဒုဟ်ဂုံဝေင်ပဲါ ဂုဏ်ဂုံဂွဲဟို။
- ၁၆။ ဒွေတ်ကိုတပ် ကသပ်ကိုသျှင်။
- ၁၇။ ပတော်ပြဟ် ဒိုဝါတ်။

- ၁၈။ မြမောင်ဇေတ် ဟံ့ထောံသု။ မြိတ်ဇေတ် ဟံ့ထောံဂကူ။
- ၁၉။ မြိတ်ချိတ်တိုန်ချင် မြိတ်ဒိုတ်မင်၇၂င်။
- ၂၀။ လွီကွိုက် လွပတေ့အိက်ညးဂမ္တိုင်။
- ၂၁။ ဝါတ် လွပြိုင်ဂအောင်။
- ၂၂။ သွန်ပါင် လွဂိုင်နုန်မုတ်။
- ၂၃။ ဟံ့ကွိုတ် ဒးဟိုဂိုင် ချိုင် ဒးဟိုထတ်။
- ၂၄။ ဟံ့ဆေင်ကိုပူ ပူလွဂြိ။

လိက်ပတ်

လိက်ပတ်မွဲဂှ် ဒှ်စုအာဟာရ ကျဟ်မိတ်တံရ၊ ဝိုင်ဂှ်လေဝ် စုမွဲဂှ် ဒှ်ဂဠုလေဝ်နွံ ဒှ်ဂျိလေဝ်နွံရ၊ လိက်ပတ်ဂှ် သွက်ကျဟ်မိတ်တံ နဒဒဂဠု ချေံကိုဖိုလေဝ်မာန်၊ နဒဒှ်ဂျိ ချေံကိုအန္တရာယ်လေဝ်မာန်ရ။

ဒးဂျိပွဲစုမွဲ ဆမိတ်မ္တေင် ချိတ်မာန်ရ၊ ဒးဂျိ ပွဲလိက်ပတ်မွဲ သွက်ဂကူ ချိတ်ကျက်မာန်ရ၊ ဟိုတ်ဂှ်ရ ဇာပ်ညးမသေ့သ့ လိက်ပတ်ဂမ္တိုင် လိက်ပတ်နွံကိုအာဟာရ ဒှ်ခတ်ကျဟ်တံဂှ် သွးရဲစထေက်ရောင်ဂှ် တုပညာတံ ဂးလပ်ရ။

ခန်လုတ်

- ၁။ လိက်ပတ်မွဲဂှ် ဒှ်စုအာဟာရ မူရော။
- ၂။ စုမွဲဂှ် မူဒှ်မာန်ရော။
- ၃။ ဒးဂျိပွဲစုမွဲ မူဒှ်မာန်ရော။
- ၄။ ဒးဂျိပွဲလိက်ပတ်မွဲ မူမဒှ်ရော။
- ၅။ သွက်ဂွံဒှ်ခတ်ကျဟ်ဂှ် ဒးရဲစလိက်ပတ် သာ်လိုရော။

ခွန်ပွဲမြော်

နွဲကာလမွဲတဲ ခွန်ပွဲ ညာတ်ဒးမြော်တဲ အဲလေဝ်ကျော်ဂေါင် ညိုင်ရဲမြော်မွဲ
နိုဟ်သန်ရချပ်တဲ ကပ်ကော်သွေင်မြော် တံဂ်တဲ ကျိုင်ဆတ်စုတ် ပွဲချတ်ကောရ။

ခွန်ဂ် အာဇရေင်မြော်ဂ်တဲ အဲလေဝ်မြော်ကိုရ ဂးတဲ မြော်တံဂ် ဂးကို
ခွန်ပွဲမြော်သတ်ပွဲရ။ ဟဲဂစေံထွိုန် မွဲဂ် မြော်ဟွံသေင် နှိဂကူခွန်ရောင်ဂးတဲ
ကောံကျိုင် ဝိုင်ခံက် ပရဟ်ထောံသွေင်မြော် ပွဲကိုကော့ခွန် နကိုခွဲရ။

ခွန်ဂ် ဆသွေင်မြော်ဟွံက သွေင်ခွန်တံဂ်လေဝ် ပြဟ်သွောတ်အိုတ်ရ။
ဟိုတ်ဂိုရ ခွန်ဂ် သိုဂိသိုဝ် ပပ်ဒံအာဇရေင်ဂကူခွန်တံရ။ ခွန်ဂမ္တိုင်လေဝ်
ဟဲ ခွန် မွဲဂ်ဂကူညးသွာင်ဂ် ထေင်ဇော် ဂကူကော့ဂ် ထေင်သပ်ရ။ မွဲလွဲကျိုင်
ဇရေင်ပိုညို ရံပွဲ ဗက်ဗဒံ ထောံရ။ ခွန်ဂ် ဒွာနုပွဲမြော်တဲ ဂကူခွန်လေဝ်
ချပ်ဒေန်ဇရေင်အိုတ်ရ။

ခန်လုတ်

- ၁။ ခွန်ဂ် ညာတ်ဒးမြော်တဲ မူမချပ်ဂ်ရော။
- ၂။ မြော်တံဂ် ဟိုကိုခွန် သတ်လိုရော။
- ၃။ သွေင်ခွန်ဂ် မူဟိုတ် ပွဲပြဟ်သွောတ်အိုတ်ဂ်ရော။
- ၄။ ခွန်ဂ် ပပ်ဒံ အာ ဌာန်လိုရော။
- ၅။ ခွန်ပွဲမြော်ဂ် ဒးဒင်ချဟ်ကို ညးဂ်ရော။

အရေင်ပြယာဲ ပါဇာန်ဗွဲဘဲ

နွဲကာလမွဲတဲ ဖြဲမွဲခံက်စုတ် ကောန်သွေင်သွာဂူရ။ ကောန်ခွန်ဂ်
ရဲဖြဲတိုန်တဲ ချိုတ်အာရ။ ဟိုတ်ဂိုရ အပါကောန်ခွန်ဂ် ဒေါသစိတ်ဒိုင်

လတူဖြဲမလောန်ရ၊ အပါကောန်ဌာတ် ရပ်ဝံ့မဲတဲ သွက်ဝံ့ဗ်ဂစိတ်ဖြဲ
မင်ဒွင်ပဲပါင် ကသိုင်ဖြဲရ။

ခြာဟံလံ ဖြဲရ် ယုတ်တိတ်နူကသိုင်တဲ ဇဖန်ရ် သွာဂုဏ်ကံမဲရ၊
ဆဂးခံက်ဒးဗွဲတဲ ဖြဲဟံချိုတ်၊ ဆဗ္ဗဟောင်ပိုတ်အာတဲ ဗွဲမပြဟ်လောင်လုပ်အာ
ကသိုင်ပုန်ရ၊ သွာဂုဏ် ကလောင်မင်ဒွင် ပဲပါင်ကသိုင်ပုန်ရ၊ ဖြဲရ် ဟံဂံင်လျတ်
တိတ်ရ။

ကာလဂ် သွာဂုဏ် ယွံသဟာဲဖြဲ အဲဂ် ဟံပသုကိုမုးရ၊ အဲစွဲစိတ်
ညင်မိတ်သဟာဲရ၊ တိတ်ကျင်နူကသိုင် ဝိဟ်ဝိဟ် သြိုဟ်ဟ်ညိ ဂးတ်ကိုပြယာဲရ၊
ကာလဂ် ဖြဲရ် ယွံသွာဂု မုးလောင်ကောန်ချိုတ်၊ အဲလောင်ဗွဲပိုတ် ပိုညးခါ
မူသောံဒ် မိတ်သဟာဲ ညးညွဲမာန်ဏီရော သာ်ဝံ့ဖြဲရ် ကလောင်ဟို နူပါင်
ကသိုင်ရ။

ခန်လုတ်

- ၁။ ကောန်သွာဂုဏ် မူဟိုတ်ချိုတ်ရော။
- ၂။ သွာဂုဏ် မူဟိုတ်မင်ဒွင် ပဲပါင်ကသိုင်ဖြဲရ်ရော။
- ၃။ ဖြဲရ် မူဒ် ဗွဲပိုတ်အာရော။
- ၄။ ဖြဲရ် ဟံဂံင်တိတ် နူကသိုင်တဲ သွာဂု ဂးကိုဖြဲ သာ်လိရော။
- ၅။ ဖြဲရ် နူပါင်ကသိုင် ကလောင်ဟိုကို သွာဂု ဝိုလိရော။

လိက်ဗဟုမန်တို့ အုပ်ပထမ

ဒွက်ကဗျ ဂကောံကိုန်ချင်

* ပို ကောန်ချင်အရင်-ကရောင်, ချောင်, မန်, သေံပုန်ကယျာ,
 ယခါင်, သိုဗ္ဗာ, မင်ကျာမွဲချင် သုင်မွဲဒုင်ဆာန်။
 ပအိုဝ်, ကချောင်ကျာ ညီသာညီအံ သေံသ့ဇြဟာန်။
 ကောဒေံပိုဆာန် ပိုန်ဟာန်အံပိုင် စသိုင်ညီသာ။

* ရှုပြးကွတင် တီမင်ညးအဲ ကောံဂှေဲဇက်အာ။
 ပံင်ကောံပြဝါ ကောင်ကာသ့ိုင်ဝန် ဂိုတ်ကျောန်ယိုက်ဂှေင်။
 ချိုတ်မွဲကတိုင် ဂျိုင်မွဲစွဲမင် ဒိုက်တူလင်။
 ချင် ပို , ပိုမင် ပရေင်မွးကျောန် စီဇန်ဖန်ဏာ။

* * *

ညးမွးသာ

မတဲတေံ လဇုဗျုမွဲ ကာလ ညးမတ်ပျိုတ်အာ ပိုင်ဖေက်ကောန်တံ
 ဟံ့ညီသာတဲ ကော်ကောန်တံဂံတဲ ဒလောံဗ္ဗောန်ရ၊ လဇုဗျုဂံ ဝံ့အော်မွဲစန်တဲ
 အပ်ကိုကောန်တံဝး ညးမွဲတဲ ညးမွဲရ၊ ဝိုန်ဂံလေဝ် အော်စန်ဂံ ဟံ့ကပ်ရ။

ကာလဂံ လဇုဗျုဂံ သုဗလံထောံအော်စန်တဲ ကိုဝးညးမွဲ-မွဲမွဲတုင်ရ၊
 အော်တုင်တံဂံ မွဲမလောံသွာ ကပ် ပိုတ်အာအိုတ်ရ၊ လဇုဗျုဂံ ယံ့ကောန်တံ
 ညာတ်အိုတ်ရဟာ၊ အော်ဂံ အတိုင်စန် ဝးမွး ကပ်ဟံ့မာန်ရ၊ ဥပမာ
 သာ်ဝံ့ကိုရ ကောန်တံ မင်ညီညီသာသာမွး ညးသ္ဗာင် ကျင်ပျိုပျိုက်ဟံ့မာန်ရ။

ကောန်တံ ညင်ရ်အော်စန်လံ စိုတ်ထကးကျိပ်ပြးသံဒံင်ညးညံ့မွး
 ညးသ္ဗာင် ကျင်ပျိုပျိုက်မာန်လေညဲလောံရ၊ ဟိုတ်ဂံရ မင်ညီညီသာသာအိုတ်ညီ၊
 သာ်ဝံ့ ဝေတ်ဗ္ဗောန်ကောန်တံဂံရ၊ ကောန်တံဂံလေဝ် အတိုင် ဒလောံဗ္ဗောန်မအံက်
 ပို ယိုဒုင်လပ်ရလေဝ်အံ သာ်ဝံ့ ဂးအိုတ်ရ။

ခန်လုတ်

- ၁။ လဇဗျူ မူဒ် ဒလောံဗ္ဗောန် ကောန်တံဂံရော။
- ၂။ အော်စန်ဂံ မူညးကိပ်ရော။
- ၃။ အော်စန်ဂံ ဝးကပ်ဟာ။
- ၄။ အော်တုင် မွဲတုင်စပ် ဝးမွဲ မူဒ်အာမာန်ရော။
- ၅။ ညီသာမွဲး ကလိပွံဖီ သာ်လိုရော။

* * *

ဇြကရာဇ်မန် တုညးရာဇာဓိရာဇ်

တုညးရာဇာဓိရာဇ်ဂံ ဒ်ကောန် တုညး စိင်ဗ္ဗာင် သိုင်ဗညာဥူရ၊ နူသောတ်သွတ်တော် ခုတ်လင်ယုအပသံရ၊ ဇော်ဂေါင်တိုန်တု ထပ်ခုတ်ယု ဗညာနဲရ။

သိုင်ဗညာဥူ ဣဒ်ဒ်ယဲဝေဒနာရ၊ ဗညာနဲလေပ် ပုန်ဇော်ကျင်ချင်လျင်ရ၊ သိုင်ဗညာဥူ ဣဒ်ဒ်ယဲဝေဒနာ ဝိုင်တိုန်ကျင် တိတ်ဟို ကောင်ကာဟံမာန်တု ဇိန်ကောင်ကာကျိုင်ဗ္ဗောင် ကုမဟာဒေဝီ မဒ်မွဲညးရ။

တုညးစိင်ဗ္ဗာင် ပွဲအာယုက် ၂၆-သွာံ၊ ဒ်ဇြကရာဇ် ပွဲပွဲရင်ကျိုင်ဗ္ဗာင် ၃၅-သွာံ၊ အာယုက်စိပ် ၆၀-သွာံ စုတိစံအာသွပ်ရ။

ဗညာနဲဂံ တပ်ဇော်ပွာန် မဟာဒေဝီ နက်ဥပါ ပွဲဇူးကော်တု ပွဲသက္ကရာဇ် ၇၄၅-သွာံ၊ ဂိတုမာ် ၁၀-မံက် ဗဒ်သဘင်ဇော် ကိုဒါန် 'မာ်သင်လိုစံ' ဗညာနဲ ဒင်ယု ရာဇာဓိရာဇ် ပသိုင်ပွင်ရင် ကျိုင်ဗ္ဗာင် ချင်ဗဂေါရ၊ မှောင်ဇြကရာဇ်ဂမိုင် တုညးရာဇာဓိရာဇ်ဂံ နွံကို သတ္တိ ဗျတ္တိ ပြာကတ် ဒယံတုအိုတ်ရောင် ပွဲဆီ ပွဲရာဇာဝင်ရ။

ခန်လှတ်

- ၁။ တုညးရာဇာဓိရာဇ်ကို ဒိုကောန်ညးဂှ်ရော။
- ၂။ ဗညာနဲ ပုန်စှော်ကျင် ချင်လိုရော။
- ၃။ သိုင်ဗညာဥ။ ယဲကျင်ကျင်တဲ ဇိုန်ကောင်ကာကိုညးဂှ်ရော။
- ၄။ သိုင်ဗညာဥ။ ဝှံ ပွင်ရင်ကျိုင်ဗွာင် မူစီသ့ဝံရော။
- ၅။ ဗညာနဲ တပ်စွေဟ်ပွာန် ကိုညးဂှ်ရော။
- ၆။ ပွဲရာဇာဝင်မန် ဇုကရာဇ် ဒယုတ်အိုတ်ကို ဇုကရာဇ်လိုရော။

* * *

ရးချင်ဗွာ

ပွဲကိုဂကောံကိုန် ရးချင်ဗွာ ဝှံ ကောန်ချင်အရင် မပ္ပံကို ဂကူဗွာ၊
 သေံ၊ ကရေင်၊ မန်၊ ယခါင်၊ ကချေင်၊ ချေင်၊ ကယျာ၊ ပအိုဝ်၊ နွံဂိုင်ကို
 ဂကူရ။ ခန်လွာ ချင်ကချေင်၊ ခန်လွာ ချင်ကယျာ၊ ခန်လွာ ချင်ယခါင်၊
 ခန်လွာချင်သေံ၊ သာ်ဝှံ ခန်လွာချင် နွံထပှံ ခန်လွာရ။

ရးသေတ်ကံင်၊ ရးတနင်သီ၊ ရးဗဂေါ၊ ရးမကော့၊ ရးမာန္တလေ၊ ရးလျှင်၊
 ရးဇုရာဝတီ၊ သာ်ဝှံ ရးနွံထပှံရ၊ ပွဲရးချင်ဗွာဝှံ လိက်ဗွာကို ဒိုလိက်ညးဂမ္တိုင်
 ရပ်စပ်ရ၊ သေံလိက်ကောန်ချင်အရင်ဂမ္တိုင်တံလေဝ် အခေါင်ဗတောန်နွံရ၊ သာ်ဝှံ
 ပွဲသဇိုင်သေုာ်ဥပဒေ ချူလင်နွံရ။

လိက်ဗွာကို နူကိုမအခပ်လိက်မန် တုပညာတံ ခွဲဗဒိုလင်ရေင်၊ ကောန်ချင်
 မပ္ပံကို ကရေင်၊ ချေင်၊ ကချေင်၊ ကယျာတံကို တုပညာတံ ခွဲကို လိက်ပတ်ကိုတဲ
 ခါလျှဟ် လိက်ပတ်နွံကျင်ရ၊ ကောန်ချင် အရင်တံကို ဒိုကလောကောဒေပိုရ၊
 ချိုတ်မွဲကတိုင် ဂျိုင်မွဲစွဲ ခိုဟ်တုပ် ပရေတုပ် ပိုဒးမင်အာ ကောံကောံ ဓရီဓရီရ။

ခန်လုတ်

- ၁။ ကောန်ချင်အရင် ဆမတီဂုံ ရိုဟ်ထွေးကိုညိ။
- ၂။ ပွဲရးချင်ဗွာဝံ ခန်လွာချင် နွံမူစိရော။
- ၃။ ပွဲရးချင်ဗွာဝံ ရး နွံမူစိရော။
- ၄။ ပွဲသဇိုင် သျှောင် ဥပဒေဂုံ ချူလင် ဝိုလိုရော။
- ၅။ လိက်ဗွာဂုံ တုပညာတံ ခွဲလင်ကို လိက်ပတ်ဂကူ လိုရော။
- ၆။ လိက်ပတ် ဂကူ ကရောင်၊ ချောင်၊ ကယျာ တံဂုံ ညးဂုံ ခွဲကိုရော။

* * *

ခန်လွာချင်မန်

ပွဲသက္ကရာဇ်ချင် ၁၃၃၅-သွံ၊ ဂိတုပုဟ်(၁၁)မံက် တဲဗြဗတီ၊ ပယျာံထံဂုံနာသို၊ န်သုန်မေတ် အခိုင်ဗွံ ၃-၁-၇၄ဂုံ ခန်လွာချင်မန် မံက်တိုန်ကျင် နူသဇိုင် သျှောင်ဥပဒေရ။

ခန်လွာချင်မန်ဂုံ လွိုဟ်မိုဟ် နွံ (၁၃) ကိုဉ် ပြင်ရ၊ ကောန်ချင်အရင် မပ္ပံကို ဂကူဗွာ၊ ကရောင်၊ ပအိုဝ် တံလေဝ် နွံတရ၊ (၁) ပွိုင်ချင်မတ်မလို၊ (၂)ပွိုင်ချင်ကျိတ်မြဟ်၊ (၃)ပွိုင်ချင်မုဟ်ချင်၊ (၄)ပွိုင်ချင်ဇြပ်ဗု၊ (၅)ပွိုင်ချင်ရောင်၊ (၆)ပွိုင်ချင်ခါသွာင်၊ (၇)ပွိုင်ချင်ပံင်၊ (၈)ပွိုင်ချင်သဇို၊ (၉)ပွိုင်ချင်ကျိတ်ထင်၊ (၁၀)ပွိုင်ချင်ကွီကလေင်၊ သာ်ဝံ နွံနွံပွိုင်ချင်ရ။

ပွဲချင်မတ်မလိုဂုံ စက်ဟုန်၊ ဘာတက္ကသိုလ်၊ ဘာဗွောန်ကွတ်အာစာ၊ ကျိတ်စေတီ သာသနာ (၂၅၀၀) နွံတ ပြာကတ်ရ၊ ပွဲချင်ကျိတ်မြဟ်ဂုံ ဇြကရာဇ်ဇြ ဂကူမန် မိစဗု ပလေဝ်လဟ်လင် ကျိတ်ပတ္တိမာရပ်ဝံ ဇော်ကိုဣဒိုကြိုန် ဒယုတ်တရ၊ ပွဲကွီကတိုင်ဂုံ စက်စက္ကူနွံရ၊ ပွဲချင်ကွီကလေင်ဂုံ စက်သကြာနွံရ၊ ပွဲချင်ခါသွာင်ဂုံ မပ္ပံကို ကမ္ဘောန် ဝံက်တင်၊ ကမ္ဘောန်ခတိုတံ၊ ကွတ်တဲကွတ်စက် တံဂုံလေဝ် ယုဇော်ဒိုင်ရ၊ ပွဲချင်သဇိုဂုံ ခေတ်ကွာတေံ ဇြကရာဇ်မန် သိုင်ခွဲလင် သိုကွတ် နန်ထင် နကိုယု သုဝဏ္ဏဘူမိ ဒယု ပြာကတ်ဒိုင်ရ။

ခန်လုတ်

- ၁။ သက္ကရာဇ် ဂိတု တဲ့ခန်လွာချင်မန် မံက်ကျင်ဂှ် ဟိုထွေးကိုညိ။
- ၂။ ပွဲ ခန်လွာချင်မန်ဂှ် ပွိုင်ချင် နွံမူစိရော ရိုဟ်ထွေးကိုညိ။
- ၃။ ပွဲချင် မတ်မလိုဂှ် ကြိယာဗာ နွံတ် ပြာကတ်တံဂှ် ဟိုထွေးကိုညိ။
- ၄။ ကျ် ပတ္တိမာရုပ် ပွဲဘုတ် ကျ်မြဟ်ဂှ် ညးဂှ် ပလေဝ် လဟ်လဝ်ရော။
- ၅။ စက်စက္ခူ နွံဒေသ လိုရော။
- ၆။ ဇြကရာဇ်မန် ကောင်သိုင်ခုံလဝ်နန်ဂှ် ချင်လိုရော။

ဗုင်ဂိ လွပတ်ဗုင်

ပွဲ ခန္ဓကာယပို ယဲဝေဒနာဟံမွဲ ခေထတ်ယုက်ဒိုင်လှိုန်မွဲး ညံင်ကို ကလိဝံ လာပ် မပြဲ မွဲကိုရ၊ ဟိုတ်ဂှ်ရ စပ်ကို ပွထတ်ယုက်ဂှ် ပိုဒးပသတိရ။

ပွဲ ခန္ဓကာယမိုဟ် ဟို နကို နဲဗိန္ဒောမွဲး သေ့-ကျာ ကွင်ကွတ် မတွံဂး ဒေါသ ပိပြကာ နွံတ်ရ၊ စု ပိုစသုင်ဒိုင် ရိုဟ်တဲဂှ် ခေတ္တိဗဒ်ကို သေ့-ကျာ ကွင်ကွတ်ရ၊ ဒေါသပိဝံ ကမ္မောန်ညး ညးကျောန် ရောင်တုင် ဗွဲမဆုံပြဲမွဲး မိုဟ်ထတ်ယုက်ရ၊ ခေလိုအာ မွဲမွဲမွဲး ဣဒ် ဝေဒနာရ။

မ္မောပ် သေ့-ကျာ ကွင်ကွတ် မတွံဂး ဒေါသ ပိဝံ ကျာဂှ် ကေတ်လဝ် တာလျိုင် ဂှိုင်အိုတ်ရ၊ စဒး စုအာဟာရ ဗေတ်အာကို၊ ကျောန်ဒး ကမ္မောန် လောန် ဂှိုင်အာကို ကျာလိုန်ရ၊ ကျာလိုမွဲး ယဲမပ္ပံကို ယဲကွိုပ်ဂိ၊ ဗိုင်ဂိ၊ ဂြက်သြိုဟ်၊ ဗုင်ဂိ၊ ကျာထပက် ဣဒ်မာန်ရ။

ဗုင်ဂိမွဲး လွပတ်ဗုင်ညိ၊ ပတ်ဒးကြုတ် အပွဲဗုင်တေံမွဲး ကြုတ်လိုက်ရ၊ ဒးအာဝီ ပွဲရင်ဂဉဲရ၊ ဒးကရေက်ဗုင်ရ၊ ယဲကွင်ဂှိုင်တိုန် အာရင်ဂဉဲ ဟံဂတာပ်မွဲး ချိုတ်လေပ်ရ၊ ဟိုတ်ဂှ်ရ ဗုင်ဂိ လွပတ်ဗုင်ညိ။

ခန့်လှတ်

- ၁။ ပိုမိုဟ် ထတ်ယုက်ခွင်မှူး မူကလိဝံ ဖိုရော။
- ၂။ ဒေါသ ပိဂ် ရိဟ်ထွးကိုညိ။
- ၃။ ဒေါသပိ လိုအာမှူး မူဒ်ရော။
- ၄။ ဒေါသ ပိဝံ ဒေါသလို ကျောက်ကမ္ဘောန် ဂျိုင်အိုတ်ရော။
- ၅။ ကျာလိုမှူး မူယဲ ဝေဒနာ ဣဒ်ဒ် မာန်ရော။
- ၆။ ဗုင်ဂိမှူး မူဒ် ပတ်ဗုင် ဟံဝံရော။
- ၇။ ယဲဗုင်ဂိကျင်တိုန် အာဝီ ပဲရင်ဂဉဲ ဟံဂတာပ်မှူး မူမဒ်ရော။

* * *

နဲဇ္ဇောန်

ယံ့ အောထွေးလိက်မန်တံညးဂမ္တိုင်.....

လိက်ဗဟုမန် အုပ်ပထမဝံ အောတံ သွညံတဲတဲ ဇ္ဇောန်ကို ကွးဘာတံ လေဝ်မာန် ကွးဘာတံလေဝ် ရပ်စပ်ဗိုမာန်ရ၊ အတိုင် လိက်အုပ်ဝံ ဗိုလိုသောံ ဇ္ဇောန်၊ နဲလိုဝံထွေး ဝံလေဝ် ပြဟ်ပြဟ်မာန်ကို ကိုဏာကသပ်ညးဏ် ကုအော ထွေးလိက်မန်တံရ။

ညွတ်ပထမ

ပွဲလိက်ဗဟုမန် အုပ်ပထမဝံ သွါမန် ၁၂-မ၊ ဗျဉ်-၃၅ မ၊ အခပ်ကွက် ၁၁-မ၊ ဂစိုတ်စိုတ်တံကို ကဏ္ဍဒေံကိုဒေံ ပါလဝ်ရ၊ ပွဲညွတ် ပထမကို ဗွဲကိုပ်ကွာ အိုတ် သွါမန် ၁၂-မကို၊ အခပ်ဒေံ ညံင်ဝံဗျုဒး ရမျာင်ဒေံညံင်ဝံဗိုဒး ဒးဇ္ဇောန် ရ၊ လေဝ်တဲ လကျန်သွါ -၊ - ၁၊ ၂၊ ၃၊ ၄၊ ၅၊ ၆၊ ၇၊ ၈၊ ၉၊ ၁၀၊ ၁၁၊ ၁၂၊ ၁၃၊ ၁၄၊ ၁၅၊ ၁၆၊ ၁၇၊ ၁၈၊ ၁၉၊ ၂၀။ တံကို ဒးသောင်ကလးကိုရောင်၊ ပွဲလိက်ဗဟုဝံ ဗျဉ်၃၅-မကို ပါပရးလဝ် ဗျဉ် ပထမ ဗျဉ်ဒုတိယတဲ ဗျုလဝ်ရ၊ ကိုပ်ကွာကို ဗျဉ်ပထမ နံ ၁၆-မကို၊ မအခပ်ဒေံ ညံင်ဝံ သမ္တိဒး၊ ဗိုဒး၊ ဗျုဒး၊ ဒးဇ္ဇောန်ထွေးရ၊ ဥပမာ - ဂကောံဗျဉ် ပထမ က-ခ၊ စ-ဆ၊ ဋ-ဋ၊ ဍ-ဏ၊ တ-ထ၊ သ-ဟ၊ ဌ-ဓ၊ ဒးဇ္ဇောန်ထွေး သာ်ဝံရ။

ဗျုဒး ဗိုဒး တဲမွဲ ပွဲခန်ဇ္ဇောန် အ-သွါ၊ အာ-သွါ၊ ပံင်-ဗျုပ် ဗွပ်ကို ဗျဉ်ပထမ ကို ဗျဉ်ကို အ သွါ သွက်ဒးပံင်ဗို ဟံ့မွဲရ၊ ပံင် နကို အာ၊ သွါ တဲဟောင် ဒးဖှောတ်ရ၊ ကာလပံင်ဗိုကို အာ၊ သွါကို မအခပ် အရေဝ်မန် ရပ်စပ်စကာ ဝိုင်အိုတ် မပ္ပံ က ခ စ ၃ တံကို ဒးဇ္ဇောန်ထွေးကိုပ်ကွာရ၊ ဥပမာ က+အာ= ကာ။ ခ+အာ = ခါ။ စ+အာ= စာ။ ၃+အာ= ၃ာ။ ဏ+အာ=ဏာ။ တံကို ဗျုထွေးပွဲခတ်တဲ ဒးဇ္ဇောန်ရ၊ ကအပံင်အာ ကို ကာ ဗိုဏ် ဟံ့ဒးဗို၊ ကအာကာ မပ္ပံသာ်ဝံ ဒးဗိုရ၊ လေဝ်တဲမွဲ ဒးဇ္ဇောန်ခန်လုတ်ရ၊ ကွာဟံ့ဝံဗိုလိက် ဝါကျတံဏီကို အခပ်ပပေင်ဝါကျ မပ္ပံကိုအခပ် 'ကို' အခပ် 'ဟံ့' အခပ် 'ပွဲ'

ချူထွေးလစ်တံဂုံ ဧတ္တန်တုံ၊ ပွဲခန်လုတ် တံဂုံ ဝါကျထွေးလစ်တံဂုံ ဒးဒြေဝ်
 နှံအာရ၊ ဥပမာ- ကခါပသာ၊ သာသာသာ၊ ကဠာအာစာ၊ ထဇဏာကဠာ၊
 ကဠာသာသာ၊ သာဝံ ဧတ္တန်သာဝံမွး ဒမြိပ်ဗိုလိက် ပြတ်တရောင်၊ ညာတ်အခပ်
 တီရများတုံ၊ မွဲမ တုံ မွဲမ ဟံဒး လဆင်ဗိုရ၊ သေ့သွိုတုဟ်ဟ်တံဂုံလေဝ်
 မွဲမွဲခန် ဧတ္တန်သွို ဝါခါမ၊ ဝါခါမ ဧတ္တန်ထွေး ခန်ဧတ္တန်တုံ၊ ပွဲခန်လုတ် အခပ်
 ဗပေင်ဝါကျတံဂုံ ဒးဧတ္တန်ကိုက္ခာရ၊ အခပ်တံဂုံ ဗိုလေဝ်တုံ ဆက်ဧတ္တန်ခန်
 လုတ်တံဂုံရ၊ ဂကောံဗျဉ် ပထမတံဂုံ ကာလပံင်ဖျပ်ကိုသွို၊ ဣ-ဣ-ဥ-ဥ။
 ဝန်မဏ်မွး ရများတိတ်ခါရများရ၊ ဥပမာ- ဆ+ဥ= ဆဂုံ မွဲရများ
 ဆ+ဥ=ဆူဝံ မွဲရများ၊ ရများသာ - ရများသာ ဒးဗိုထွေး သိုခါ ရများရ၊
 ဆဝး ကာလဧတ္တန်ဂုံ မွဲရများခပ် ဧတ္တန်ညီ။

ဂကောံဗျဉ်ဒုတိယဂုံ နွဲလုတ် ၁၈-မရ၊ ဖှောင် ၁၈-မဂုံ အခပ် ငှညနမရဝ၊
 ကြမဝံ တိတ်ခိခါရများရ၊ အခပ်ဗျဉ် ကြမဝံ၊ တုပညာမန်လို့တံ ဂကောံဗျဉ်
 တတိယ ရဝံ ကိုယုရ၊ ဆဝး ပွဲဒုဝံ သွက်ဒးပသတိဂုံ ချူကာမွဲတြးညီရ၊
 ဗျဉ်ပထမ နွဲဂတဗျဉ်တံဏံ နွဲလက်ကရ်မွး ဗျဉ်တံဂုံ ရများ ပြင်သွဲအာတုံ
 ဒးဗိုအတိုင် ရများ ဗျဉ်ပထမရ၊ ဥပမာ-သဒှာ၊ ကညာ၊ ဝါသနာ၊ သမာ၊
 ဓရာ၊ ကဝ တံ မဒ်ရ၊ အခပ် သ-က-ခ တံဂုံ ဒ်ဗျဉ် ပထမရ၊
 ငှ-ညာ-နာ-မာ-ရာ-ဝ တံဂုံ ဒ်ဗျဉ် ဒုတိယရ၊ တဲပွန် ဂတံဂုံလေဝ် ဗျဉ်ဒုတိယ၊
 လက်ကရ် ဂုံလေဝ် ဗျဉ်ဒုတိယ ဟိုမွး ရများဟံဂုံပြင်ရ၊ အတိုင်ရများ
 ဗျဉ်ဒုတိယဟေင် ဒးဗိုရ၊ ဥပမာ- ဂဒှင်၊ ဗညာ၊ ဝေဒနာ၊ နာမ၊ ရာဇ၊ ဒေဝ
 -တံမဒ်ရ။

အောင်နဂုံပွန် ဗျဉ်ဒုတိယ နွဲဂတ ဗျဉ်ပထမ နွဲလက် ကရ် အခပ်ခါခါမဏ်
 ဒ်မွဲအဓိပ္ပါယ်မွး ဒးဗို အတိုင်ပတ္တတိ ရများညး ရများညးရ၊ ဥပမာ- လဝ၊
 ညာဏ၊ နကာ၊ မသ၊ ရုပ၊ ဝိကာ တံ မဒ်ရ၊ ရများဗျဉ် ပထမဂုံ ဒ်ရများသာ၊
 ဗျဉ် ဒုတိယ ဂုံ ရများဗြိုဟ်ရ၊ ဂကောံဗျဉ် ဒုတိယ ၁၀-ဂုံ ဧတ္တန်ထွေး
 ညင်ဗိုဒး ချိုတ်တံ ဗြိုတ်တံတုံ၊ ပွဲ ခန်ဧတ္တန်ဗျဉ် ဒုတိယ တံဂုံ သွိုဝန်ပန်မ
 ဒးပံင်ဖျပ်ကို ဗျဉ်တံဂုံရ၊ ရုလစ်ဗျဉ်တုံ ပံင်လစ်ကိုသွိုတံဂုံ ဒးထွေးက္ခာရ၊
 ဗျဉ်တုဟ်ဟ်တံဂုံလေဝ် ဒးဗိုလေဝ်ရ၊ ဂ+အာ= ဂါ ဂုံလေဝ်မွး မှ+အာ= မှာ
 ဝ။ ဦးပညာနီပ

ဒးဗိုလေပ်ရ၊ ဗျဉ်ရပ်စပ် စကာ ပဲ့အရေဝ်လိက် မပွဲကို ဓ+ဣ= ဓိ၊
 ဘ+ဣ=ဘိ၊ ည+ဥ=ညု၊ လ+ဥ=လု၊ မ+ဥ=မေ၊ ဒ+အဲ=ဒဲ၊
 ဗ+ဩ=ဗော၊ န+ အဲ= နံ၊ ဝ+အဲ= ဝံ၊ ဃ+အး= ဃး၊ ဗျဉ်စကာအောန်တံဂ်
 ပါစွဲလပ်ရ၊ ဂ+ဣ=ဂိ၊ ဂ+ဣ=ဂီ ဗိုလေပ်မူး ဗျဉ်စကာ အောန်တံဂ်လေဝ်
 ဒးဗိုလေပ်ကိုရောင်။

ခန်ဗောန်ဂ် ဗိုလေပ် ဗိုဒးတဲ့ ဒးဗောန်ကို ခန်လုတ်ရ၊ ခန်လုတ်တံဂ်
 ဆထေက်ကြိုက် ကရိုက်ညာဏ် ကူးဘာတံ မွဲအခိုင် ၄-ပျောန်ဒိုဒို ၅-ပျောန်ဒိုဒို
 ဒးဗောန်ထွေးရ၊ ကိုဗိုခန်လုတ်ဂိုင်မူး ကာလ စကာ ကိုချူအခပ် ခဒိုဟ်၊
 ချူမအံခပ် ဗွတ်အောန်ရောင်၊ ပျောန် ဗျဉ်ဒုတိယဂမိုင်ဝံ၊ ပါနူအခပ်ဗျဉ်(၆)
 မဂ်တဲ့၊ ကာလ ပံင်ဗျပ်ကိုသွံ (၁၂)မမူး ရများ ဓါရများ ဟံ့ကိတ်၊
 ဆမွဲရများခပ်ဟောင် ဒးဗိုရ။

* * *

ညွတ် ဒုတိယ

ပဲ့ညွတ် ဒုတိယဂ် ဗွဲခမောန် ဗျဉ်ကွက် နွဲလိတ် ၁၁-မရ၊ ဗွဲတြး နွဲ
 ၁၄၈-မရ၊ ပထမကိုဝ်ကွာ ဒးဗတောန်ဗျဉ် ကွက်နရ၊ ကာလထွေးမူးပဲ့ခတိုဂ်
 က+န=ကု၊ ဓ+န=ဒု၊ ဂ+န=ဂု မပွဲသ်ဝံ ချူရောင် ဖျေ့မွဲမွဲပျောန်တဲ့ ကိုဗိုရ၊
 ဗျဉ် ကို အခပ်ကွက်ခါဂ် ပံင်တဲ့ ဗိုရများတိတ်ဂ် ဒးသောင်ထွေးရ။

ဗို ချူအခပ်ကွက်

ချူအခပ် ကွက်န မူး ကွက်ကွက် (န) ဂ် သက်ဖျေ့တပ်ပံင်တဲ့ ပုံက်ပွိုန်
 လပါတဲပါညီတဲ့ သက်ပတပ်ဏာ လပါခပ်ပုန်မူး အခပ် ကွက် ဂ်
 သောင်ကူးပဲ့မတ် မဒ်ရောင်၊ ဗိုဝံချူဂ် ညးမဒ်အာစာ ဒးချူထွေးဗိုရောင်၊
 ကာလချူဗျဉ် ကွက် (မ) လေဝ် သ်ဝံ ဒးချူထွေးကိုကွာရ၊ နူအခပ်ဗျဉ်ဂ်
 သက်ဖျေ့ဏာတပ်ပံင်တဲ့ ကပေန်ပွိုတ်သိုက်ကံ ညံင်မအခပ် ဂဏန်မွဲ လံက်ဂတး၊
 (ဝါ) ညံင်အခပ် ၄-ဗွာ ဒးချူထွေးကိုကွာရ၊ သွာင်နဂ် အခပ် ကွက်(လ) ပုန
 ယပ်ရ ချူမူး နူဗျဉ်သက်ဖျေ့ ကိုဂါဒိုင် လပါတဲပါတဲ့ သက်ပွပ်ဏာ လပါ

တဲပိုင် မဝ်ဝ်မွဲး ဒုံကွက် အခပ် ကွက်(လ)ရောင်၊ သွဟ်အခပ် ကွက်တံဂ်
ချူလောဲဒိုင်တဲ သွက်ဒးထွး ဟံ့မွဲရ။

အခပ် ကွက် တံဂ် ယဝ်ရပိုင် ကွက်ကိုဗျဉ် ပဖမမုး ရမျာင်တိတ်သာ
ညင်ရမျာင်ဗျဉ်ပထမကိုရ၊ ပိုင်ကွက်စုတ် ကိုဗျဉ် ဒုတိယမုး အလိုက်ရမျာင်
ဗျဉ်ဒုတိယတိတ်ဂ် ဒးဗိုရောင်ဂ် ဒးသောင်ထွးကို နတဲရ၊ ကာလ ဗတောန်ဗို
ဗျဉ်ကွက် (န) ကို၊ ဗျဉ်ကွက် (မ) ကို ရမျာင် ကွက် ဝါဝံ၊ ညင်ဟံ့နံဂ်
ပသတိတဲ ဗတောန်ညိ၊ ရမျာင် ဗျဉ်ဝါဏံ ကာလ ဗတောန်ဗိုဂ် ကွးဘာတံ
ဗိုဖျောတ် ဗျတ်လေပ်မံင်ရ။

ဗျဉ်ပဗျိုင် ပါလပ်ခန်ဗတောန် နကိုသွိုတြိတြိမ၊ တြိတြိမ ပိုင်ဗတောန်
လပ်ရ၊ ကာလ ဗတောန်ဂ် ဒးချူ ပွဲခတိုသ်ဝံရ၊ ကု + အ = ကု
ကု + ဥ = ကု။ ချူတဲ ဗိုထွးမွဲဝါလတုန်တဲ ဒးကိုဗိုဗက်ရ၊ ပွဲဗျဉ်ပထမ
(မ) ကွက်လပ် ကွက်တံဂ် (ဝါ) ဗျဉ်ကွက်မ လုပ်ဂကောံဗျဉ် ပထမတံဂ်
ပိုင်ဗျပ် သွို - ဣ - ဣ - ဥ - ဥ တံဂ်မုး ရမျာင်တိတ် ဝါရမျာင်ကိုရောင်၊
ဒးသောင်ထွးကိုရ။

ခန်ဗတောန် သွိုတြိမဂ် ဗိုလေပ်တဲ ဗျဉ် - ကွက်လုပ်ပိုက် ဂှိုင်အိုတ်
ထွးလပ် ပွဲခန်ဗတောန် တံဂ်ဟောင် ညင်သောံကွိုဟ်၊ ညင်ဝံသန္တိဒး ချိုတ်တံ
ပိုတ်တံ ဗတောန်တဲ မလိက်တောင် သွက်ဝံ ဗပေင်ဝါကျတံဂ် ဗတောန်တဲ
ဝါကျခန်လုတ်တံဂ် ဒးဗတောန်ထွးကိုရ၊ သွိုတြိမဂ် ဗတောန်တဲ သောံသွို
တြိမဂ် ကု + ဇ = ကော၊ ကု + အဲ = ကံ၊ ကု + ဩ = ကော၊
ကု + အံ = ကံ၊ ကး + အံ = ကံ၊ ကု + အး = ကး။ သ်ဝံ

ချူပွဲ ခတိုတဲ ဒးဗတောန်ရ။
အခပ်ထွးလပ် ပွဲခန်ဗတောန်တံဂ် ဒးဗိုကောတ် ညင်ဝံရ၊ ဗိုဒးတဲ
ဆက်ဗတောန် ခန်လုတ်ရ၊ ဗျဉ်ကွက် (န) ဗတောန် အိုတ်တဲမုး သွဟ်တံ
ဗျဉ်ကွက်ဂဗျိုင် ဗွဲလောင် ဗိုနဲကဲ ဗတောန် ဗျဉ်ကွက် (န) ကိုရောင်။

* * *

ညွှတ် တတိယ

ပွဲညွှတ် တတိယကို ဂစိတ်မန် နွံနွံပြကာရ၊ သွိုဂစိတ် (က) နွံ
 ဂ - မ၊ သွိုဂစိတ် (င) နွံ ဂ - မ၊ သွိုဂစိတ် (တ) နွံ ၇ - မ၊ သွို
 ဂစိတ် (န) နွံ ၇ - မ၊ သွိုဂစိတ် (ပ) နွံ ၇ - မ၊ သွိုဂစိတ် (မ) နွံ
 ၇ - မ၊ သွိုဂစိတ် (ယ) နွံ ၆ - မ၊ သွိုဂစိတ် (ဝ) နွံ ၄ - မ၊ သွို
 ဂစိတ် (ဟ) နွံ ၆ - မ၊ သွိုဂစိတ် (အ) နွံ ၄ - မ၊ မဒ်ရ၊ ပွဲဂစိတ်ကို
 ပံင်ပကောံဖွဲ့တ် သွိုနွံ (၆၄) မရ၊ ပွဲသွိုဂစိတ် (က) ကို နဲဗတောန်
 ြေတ်ြေတ် တေံဟိုမွဲး ကက္ကိကက် - ကက်အမာ၊ ကက်ကွာတ်၊ ကိက်သရိက္ခိုပ်၊
 ကုက်ဇက်ဒိုင်၊ ကေက်က္ကိဇွေ၊ ကော်သွောဏာတ်၊ ကံက်ခွံက္ခိုပ်၊
 ကိုက်သရိက္ခိုပ်ဇက်ဒိုင်၊ သာ်ဝံဗတောန်တ်ရ၊ ပုမဗတောန်သာ်ဝံ ကောန်ကွးဘာ
 ဗတောန်လိက်မန် ပွဲအခိုင် အောန်အောန် တံကို လံလေပ်ရ၊ ဗိုဝါတ်ရ၊
 အခိုင်အိုတ်ဂိုင်ရ၊ တဲပုန် ဗွပ်လပ်ဂစိတ်တဲ ကက် - ကက် - ကိက် -
 ကုက် - ကေက် - ကော် - ကံက် - ကိုက်၊ ဗတောန်သာ်ဝံလေပ်
 ကောန်ကွးဘာတံကို ဗိုဝါတ်ပုန်ရ၊ ညွာင်နုဂ်ပုန် အက် - အက် - အိက် -
 အုက် - အေက် - အံက် - အိုက်၊ သွိုဂစိတ်(က) သွးသွး ကိုဗိုလပ်ကွာတ်
 ပံင်ကိုဗျဉ်မွဲး ကွးဘာတ် ကိုဟ်လေဝဲရ။

ဆဂး..... အက် - အက် - အိက် - အုက် - အေက် - အော်
 အံက် - အိုက်၊ သာ်ဝံဗိုမွဲး ဗိုဟံကလိတ်ကလောတ် လတ်ဟုတ် ဟိုဟံကွးရ၊
 ဟိုတ်ဂိုရ စူးသွိုတ်ကို ဗိုညိုင်ဗိုလိက် ဝံဗိုလေဝဲ ဝံသမ္ဘိလေဝဲကို ပက် - ခက်
 - ဝိုက် - ခက် - ဇက် - သော် - ပံက် - ကိုက် ဒးဗတောန်ကိုဗိုရ၊
 ပုမဗတောန် သွိုဂစိတ် က ရသာ်ဝံ လေဝဲညိုရောင်၊ ခယျကေတ်ရ၊
 ဟိုတ်ဒ်သာ်ဂိုရ ပက်သာ် ဝိုက်ချက် ရေက်သော် ပံက်တိုက်ချုထွးလပ် ပွဲခတ်တဲ
 ညိုင်ဝံဗိုဒး သမ္ဘိဒး ခိုင်င်ကို ဒးဗတောန်ကိုရ။

သွိုဂစိတ် က (၈)မ ပံင်လပ်ကိုဗျဉ် ညိုင်ဝံဗိုလေဝဲကို ဗတောန်ကို
 ဝံပါင်တိုက်တဲ ပွဲခန်ဗတောန် ထွးလပ် ဗွဲသွပ်တေံ စအက် = စက်။
 တအက် = တက်။ ကအက် = ကက်။ ပုအက် = ပုက်။ သာ်ဝံကို။

အော် = စော်။ မအော် = မော်။ ပြအော် = ပြော်။ မြအော် = မြော်။ ကွအော်
= ကွော်။ သာပွဲကိုး။ တအိုက် = တိုက်။ တအိုက် = တိုက်။ ကအော်
= ကော်။ ဖအော် = ဖော်။ ဗအော် = ဗော်။ သအော် = သော်။
ဆော် = ဆော်။ ဆအိုက် = ဆိုက်။ ယအိုက် = ယိုက်။ ဒအိုက် = ဒိုက်။
သာပွဲကိုး ဒးဗတောန်တရောင်။

ပွဲခန်လုတ် (က) ဂိုကို၊ (ခ) (ဂ) တံဂိုကို ပက်သိုက်သိုက်ချက်၊ ရောက်သော်
ပက်တိုက် ချာထွေးတဲမွေး ဝါကျ သွက်ဒးလုတ်တံဂို ကိုဗိုအာညို၊ နနဲသာပွဲ
ကာလဗတောန် ဂစိုတ် ငှ ဂ် ပင် ကွင် မိင် ကျင် ထိုင် ခောင် မင် ဂျိုင်
ဒးကိုဗို ညင်ပွဲရ၊ တီလအာနဲပွဲတဲ သျှဂစိုတ်တံဂို ဒးဗတောန်အာ ဗိုနဲလျှတော်ရ။

* * *

ညွှတ် စတုတ္ထ

ပွဲညွှတ် စတုတ္ထကို မပွဲကို ခန်ဗတောန် ယျာတဲထပို၊ ယျာဂိုတုန်ခါ၊
ဒိုတ်ဒတ်တံဂို ညင်ပွဲပါင်တိုက် ညင်ပွဲကျိုက် ဒးဗတောန်အာရ၊ သွင်နုဂ်
မပွဲကို ခန်ဗတောန် “လိက်ပတ်” ချ်ပွဲခံမြတ်တံဂို ပွဲခွဲအခိုင် ဗတောန်
ချိုင်စိုတ်ဗယျကောတ် ကရိုက်ညာတ် ကွေးဘာတံတဲ လိက်ဗျာ ၃-၄-၅
ပျောန် ဒးဗျေက်ရ၊ နနဲသာပွဲ ဗတောန်အိုတ် မွဲပရောမွေး ပွဲတ်ပုစ္ဆာ
(အရေပ်သွာန် တဲတဲတဲ ဒးသွာန် ကွေးဘာတံရ၊ သွာန်တဲအခိုင်နွဲမင်ဇော်မွေး
ဂလာန်ခေါဟာ ခြိုဟ်ခြိုဟ်တံဂိုကို၊ အရေပ်တောင်တံဂိုကို ဒးသောင်ထွေးကို
အဓိပ္ပါယ်တင်ဇော်ရ။

ဥပမာ-အန္တရာ = ဘ။ ပတော် = ညင်ပွဲတုပ်ကျောန်ပန်။ အရေပ် = ကရပ်။
ညးသွင် = ညးတုဟ်။ ဗက်ဗဒ် = ထဒေင်ထောံ။ အအိုန်ဇေရ = ညဟ်မေ့။
သာပွဲ ပက်ကိုအဓိပ္ပါယ် တံဂိုတဲ အဓိပ္ပါယ် တင်ဇော်တံဂို ဒးကိုချာသန္တီလပ်ရ။
သွင်နုဂ် အရေပ်ခေါဟာ တံဂို ကောတ်မွဲမွဲမတဲ ဒးကိုဇန်ဝါကျရ၊
ဝါကျမွဲကို “အရေပ်ဟို အဓိပ္ပါယ်ပေင်မွဲပါင်န့” ညးကော်ဝါကျရ၊ ဟိုတ်ဂိုရ
အရေပ်ခေါဟာတံဂို ကွာပွဲဝဲ ဇန်ချာဝါကျဇော် နကိုပါင်တိုက် ညးမဒ် အာစာတံဂို
ဒးဗန်ထွေးကိုကိုပံကျာရ။

ဥပမာ - (က) အန္တရာဲ = ၁။ မာဲခရ် စဒးဂျိတဲ ဣဒ်ဒ်အန္တရာဲရ။

၂။ ကွာန်ပို ယဲဘဲအန္တရာဲ ဟံ့မွဲရ။

၃။ စုစ ဒ်အန္တရာဲဂ် လွစညိ။

(ခ) ပတောံ = ၁။ ချာဲမွဲ ပတောံမြာ်ရ။

၂။ မာဲဆာန် ပတောံသင်ဝန်တဲ ဝီမိုဟ်ယဲရ။

၃။ ပသတိကိုဂဉဲပတောံညိ။

(ဂ) ဇရေင် = ၁။ မှးပြာပ်အာ ဇရေင်အာစာညိ။

၂။ ပဲဇရေင်သိုပိုဂ် တံ့တာနွံရ။

၃။ ပဲဇရေင်ချာ်ကွာ် ဂ်နွံမွဲရ။

ဗိုဝါကျ ထွးလပ်မွဲလတူဝံ နကိုညာဏ်အာစာ ဟိုထွး ဇန်ထွးကို ပါင်တိုက် ဂျိုင်ကိုဝါတဲ၊ နကိုကသပ် ကွးဘာတံ ကိုချေံတံ ချူဇန်ညိ၊ အခပ်ချူလပ်တံဂ် သံဟံ့သံ စုတ်ရံင်တဲ တပ်ကိုဒးပလေင်ဂ် ပလေင်ကိုတဲ ဒးကိုထပ်ချူပုန်ရေင်။

* * *

ဗိုဒေ ကိုလိက်ကို ကော

ကွန်ကဗိန်။

၁၃၃၇-သွာ၊ ဂိတုဒိန် ၃-မက်။

ဗိုပိ -

ကော၇။

ဒေဆာန် ချပြင်ဏာလိက် ကိုကော၇မြဲတူး ဗွဲမရေ်သေ်ရ်ရအံ။

ကိစ္စတုဟ်သ္မာင်ဟံသေင်ရ၊ သွာဏံ အဲဒေ အံင်အာ တန်စတုတ္ထတဲရ၊
မိမဝါ ကိုဆက်မံင်ဘာတန်အဒေါင်ပုန်တဲ အဲဒေ မိပ်စိုတ်ဗွဲမလောန်ရ၊
ယးသွာံတေံ ညံင်ဝံအံင်ဂှ် ဂိုတ်လွီပရာဒံင်ရအံ။

မိပ်ခြိပ်ထတ်ယုက်ဒံင်သိုသိုရ၊ ညံင်ကော၇ ဝံထတ်ယုက်ဂှ် ဖျေံဒံင်
မေတ္တာရိဟ်တဲရအံ။

ဒေဆာန်-

မာံဆာန်ထပ်။

တွေင်ဂစိုတ် နဲပါဠိလို

- ၁။ ဂစိုတ်ကက်... .. က = လိုက်။
ခ = ဒိုခ်၊ သိုခ်၊ လိခ်။
ဂ = မဂ်၊ ဝဂ်။
ဃ = မာဃ်၊ အနဃ်။
- ၂။ ဂစိုတ်ကတ် စ = ဇကဝစ်၊ သိုဝစ်။
ဇ = ဇကရာဇ်၊ သက္ကရာဇ်။
ဋ = ပြာကဋ်၊ မြော့ကိုဋ်။
ဌ = အဋ္ဌ၊ ပါဋ္ဌ။
တ = သီဇတ်၊ သတ်။
ထ = တ္တရီယပိုထ်။
ဒ = ပိုဒ်သဒ္ဒါ။
ဓ = ကမ္မသာဓ်။
သ = ဇကသိုသ်၊ ဒိုသို။
- ၃။ ဂစိုတ်ကန်..... ဥ = ဗျဉ်။
ဏ = ဉာဏ်၊ ဂုဏ်၊ ဂိုဏ်။
န = ဌာန်ဒတန်။
- ၄။ ဂစိုတ်ကပ် ပ = သရာပါပ်၊ ပပ်။
ဗ = ခြမ်၊ ဒိမ်။
ဘ = လာဘ်။
- ၅။ ဂစိုတ်ကပ် ရ = ဓရ်၊ အက္ခရ်၊ သ္မိရ်။
လ = ဗိုလ်၊ ကုသိုလ်၊ တက္ကသိုလ်၊ ပူဂိုလ်။
ဝ = ဒဝ်၊ လဝ်။

